

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

ÜLIÕPILASTÖÖDE JUHEND

Pärnu 2020

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Töö koostamine	5
1.1. Tööde liigid	5
1.2. Lõputöö teema valik ja laiendatud kava	6
1.3. Erialakirjanduse kasutamine	8
1.4. Töö ülesehitus	9
1.5. Töö keel	13
1.6. Üliõpilase ja juhendaja koostöö	15
2. Töö vormistamine	18
2.1. Üldnõuded	18
2.2. Tiitelleht	20
2.3. Sisukord	21
2.4. Tabelid, joonised, valemid, loetelud ja lisad	21
2.5. Plagiaat ja tekstisisene viitamine	28
2.6. Viidatud allikate loetelu	34
2.7. Resümee ehk võõrkeelne kokkuvõte	34
3. Töö kaitsmine	36
Viidatud allikad	38
Lisad	
Lisa 1. Magistritöö artikli formaadis esitamine	39
Lisa 2. Lõputöö probleemi, eesmärgi, hüpoteesi, uurimisküsimuse ja uurimisülesannete sõnastuse näited	47
Lisa 3. Laiendatud kava näidis	49
Lisa 4. Sisukorra näidis	50
Lisa 5. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks avaldamiseks	51
Lisa 6. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks avaldamiseks direktori nõusolekul	52
Lisa 7. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks kopeerimiseks säilitamise eesmärgil	53

Lisa 8. Uurimistöo/Lõputöö/Magistritöö tiitellehe näidis.....	54
Lisa 9. Ainetöö (essee, referaat vms) tiitellehe näidis.....	55
Lisa 10. Lõputöö/Magistritöö allkirjalehe näidis	56
Lisa 11. Näited allikate vormistamisest	57
Lisa 12. Retsensendi arvamuse näidis	65
Lisa 13. TÜ Pärnu kolledži lõputöö hindamiskriteeriumid.....	66

SISSEJUHATUS

Üliõpilastel tuleb esitada kogu õppeperioodi vältel erinevaid kirjalikke töid. Käesolev üliõpilastööde juhend (edaspidi „juhend“) sisaldab nõudeid, juhiseid ja soovitusi TÜ Pärnu kolledži üliõpilaste kirjalike tööde koostamiseks, vormistamiseks ja kaitsmiseks. Enamik nõudeid, juhiseid ja soovitusi kehtib kõigi üliõpilastööde (sh uurimis- ja lõputööde) kohta.

Kirjaliku üliõpilastöö (edaspidi „töö“) koostamisel ja vormistamisel tuleb järgida teadustööde koostamisel väljakujunenud nõudeid:

- uurimisprobleemi selge formuleerimine,
- uurimiseesmärgi täitmiseks sobiva metoodika ja empiirilise materjali valik,
- teemakohase erialakirjanduse läbitöötamine ja korrektne viitamine teiste autorite töödele,
- töö tulemuste analüüsiv ja sünteesiv esitamine,
- omapoolse panuse olemasolu ja selle selge väljatoomine,
- töö loogiline ülesehitus ja korrektne vormistamine.

Juhendis toodud soovituslik kirjandus ja näited on muust tekstist eraldatud sinise taustaga tekstikastiga. Toodud eristusviis ei ole üliõpilastöodes lubatud.

Juhendi koostamisel on arvestatud TÜ teiste üksuste üliõpilastööde koostamise juhiseid. Viitamissüsteem tugineb Ameerika Psühholoogide Assotsiatsiooni (APA – *American Psychological Association*) juhendile (*American Psychological Association, 2020*). Juhend on heaks kiidetud TÜ Pärnu kolledži valitsuses 02.09.2020.

1. TÖÖ KOOSTAMINE

1.1. Tööde liigid

Üliõpilased esitavad sõltuvalt õppekavast mitmeid kirjalikke töid, mis erinevad nii sisus kui mahus. Allpool esitatakse essee, referaadi, uurimistöo ja lõputöö koostamise nõuded ja juhised.

Essee on vabas vormis teaduslikku laadi mõttearendus valitud või etteantud teemal, mille eesmärk on eelkõige autori isiklike seisukohtade väljendamine. Väidete tõendamine allikaviidetega ei ole kohustuslik, küll aga on nõutud mõttekäigu argumenteerimist. Kirjandusallikate kasutamise korral tuleb neile viidata vastavalt teadustöö viitamisreeglitele. Valdava osa essee mahust peavad moodustama autori mõtted ja arvamused. Ulatuslik tsitaat ega refereering ei ole lubatud. Essee maht on kas vaba või määratakse õppejõu või vastava komisjoni poolt. Essee enim levinud pikkus on 5–10 lk. Essee sisaldab sissejuhatust, teema arendust ning kokkuvõtet.

Essee ülesehituse ja sisu kriteeriumide kohta leiab täiendavat infot siit:

McMillan, K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat* (lk 346–353). SA Archimedes.

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta* (lk 250–254). Medicina.

Tudengiveeb. (s.a.). *Kuidas kirjutada nõuetele vastavat esseed?* <https://www.test.tudengiveeb.ut.ee/et/esileht/tulemuslik-korgharidus2/14-olulised-6-artiklit/36-kuidas-kirjutada-nouetele-vastavat-esseed>

Referaat on probleemi või teema teaduslik ülevaade, mille koostamisel tuginetakse eelkõige kirjandusallikate uurimisele. Referaadi eesmärgiks on süvendada üliõpilaste oskusi töötada erialase kirjandusega ning arendada väljendusoskust. Referaadis tuleb tuua eri autorite seisukohtade esitus ja võrdlus. Autori omapoolse arvamuse ja järelduste esitamine ei ole kohustuslik, välja arvatud juhul, kui õppejõud ei määra teisiti. Õppejõud määrab ka nõutava kirjanduse hulga ning referaadi mahu.

Referaadi kirjutamise kohta leiab täiendavat infot siit:

McMillan K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat* (lk 411–414). SA Archimedes.

Tudengiveeb. (s.a.). *Kuidas koostada referaati?* <https://www.test.tudengiveeb.ut.ee/et/esileht/tulemuslik-korgharidus/16-oppimine/kirjalike-toeode-kirjutamine/44-kuidas-koostada-referati>

Uurimistöö koostamise käigus omandab üliõpilane oskused, kuidas formuleerida ja piiritleda uurimisprobleemi, püstitada selge uurimiseesmärk ning sellest tulenevaid uurimisküsimusi ja uurimisülesandeid. Nende täitmiseks valitakse sobiv uurimismetoodika ja empiiriline materjal ning koos temakohase erialakirjandusega leitakse vastused töös püstitatud uurimisküsimustele, analüüsitakse ja üldistatakse uurimistulemusi.

Lõputöö (lõputöö, magistritöö) koostamise käigus tuleb suuremat tähelepanu pöörata teoreetilise ja empiirilise käsitusviisi integreerimisele ning uurimisküsimuste lahendamiseks sobiva uurimismetoodika valikule, kasutamisele ja arendamisele. Lõputööst peab selgelt välja tulema üliõpilase oma panus uurimisprobleemi käsitlemisel, uurimismetoodika arendamisel ning uurimistulemuste analüüsimisel ja üldistamisel. Valminud lõputööga näidatakse, et üliõpilane on omandanud teadustööks vajaliku keelekasutuse ning töö vormistamise oskused.

Lõputööde mahud ja nende sisu kohta esitatavad nõuded sõltuvad õppekavast ja taotletavast haridustasemest. Teoreetilise osa maht peab lõputööl olema vähemalt 1/3 ja mitte rohkem kui 1/2 töö sisulisest mahust. Kuna tegemist on teadusliku tööga, siis kasutatud teadusallikatele ja teiste autorite mõtetele tuleb korrektselt viidata. Lõputöö orienteeruv maht ilma lisadeta on 40–60 lk ning magistritööl 60–75 lk.

Lõputööd on võimalik vormistada teadusartiklina (vt lisa 1) eelkõige magistrikaval. Rakenduskõrghariduse õppekavadel on seda võimalik teha ainult kokkuleppel programmijuhiga.

Lisaks tuleb üliõpilastel õppetöö vältel koostada ka mitmeid muid kirjalikke töid (kaasuseid, projekte, äriplaane, praktikaaruandeid jm). Nende koostamisel saab samuti juhendada käesolevast juhendist, kuid tuleb arvestada ainekavas esitatud nõudeid tööde mahule ja ülesehitusele. Slaidide, postrite jms vormistamist käesolev juhend ei käsitle.

1.2. Lõputöö teema valik ja laiendatud kava

Üliõpilase valitud lõputöö teema ja sisu arutatakse läbi juhendajaga. Teema valiku protseduurilised nõuded ja tähtajad on toodud TÜ Pärnu kolledži kodulehel www.pc.ut.ee. Üliõpilastel on töö teema valikul soovitatav arvesse võtta:

- teema aktuaalsust ja originaalsust;
- teema konkreetsust ja piiritletust;
- võimalust teemat edasi arendada järgmistes töödes;
- võimalusi erialakirjanduse ja empiirilise teabe hankimiseks;
- oma huve, võimeid ja ressursse;
- võimalikke juhendajaid.

Töö koostamist alustatakse teema valiku põhjenduse, probleemi sõnastamise, eesmärgi püstitamise, hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste ning nendele vastavate uurimisülesannete formuleerimisega töö laiendatud kavas. Töö eesmärk annab selge ettekujutuse sellest, mida soovitakse töö tulemusena saavutada. Eesmärk väljendab mitte lihtsalt tegevust (anda ülevaade, uurida, analüüsida jms), vaid selle tegevuse oodatavaid tulemusi.

Laiendatud kava koostamiseks võib kasutada kas üksikult üldisele või üldiselt üksikule lähenemisviisi. Esimesel juhul kirjutatakse välja märksõnad, mis antud teema raames tunduvad olulised ja huvipakkuvad. Selle tegevuse käigus seatakse loogilisse järjekorda leitud pidepunktid ning rühmitatakse sisuliselt lähedased märksõnad alapunktideks. Töö üldskeemi saab kirjutamise ajal lisada uusi punkte ning välja jätta ebaolulisi või korduvaid osi. Teisel juhul formuleeritakse kõigepealt töö jaotus peatükkideks. Seejärel tuuakse välja käsitlemist vajavad alapunktid. Reeglina tuleb esialgset laiendatud kava töö käigus veel oluliselt arendada vastavalt uutele ideedele ja materjalide kättesaadavusele.

Laiendatud kava koostamisel tuuakse välja järgmised aspektid:

- Töö pealkiri. Lühike ja konkreetne, kuid peab andma lugejale selge ettekujutuse uurimisprobleemi põhiolemusest. Pealkirjades lühendeid ei kasutata, v.a ettevõtte nimi.
- Teema aktuaalsus, uurimisprobleemi sõnastus. Teema põhjendus peab olema teaduslik ning tuginema vastavatele allikatele, millele tuleb viidata. Antakse lühike ülevaade teemast mujal maailmas ja seejärel Eestis ning konkreetsest ettevõttest või sihtkohast lähtuvalt. Uurimisprobleem esitatakse võimalikult täpselt ning selgitatakse, miks selle probleemi käsitlemine on oluline. Uurimisprobleemi võib sõnastada ka probleemküsimusena, millele tahetakse töös vastust saada.

Probleemküsimus ei ole sama mis uurimisküsimus ning selles ei kajastata veel konkreetset ettevõtet või sihtkohta, mis on uuringu aluseks (vt lisa 2).

- Töö eesmärk. Sõnastatakse selgelt ja loogiliselt. Eesmärk peab aitama lahendada uurimisprobleemi ning olema suunatud tulemusele mitte protsessile (vt lisa 2).
- Hüpotees(id) ja/või uurimisküsimus(ed). Vastavalt probleemile ja eesmärgile sõnastatakse hüpotees(id) ja/või uurimisküsimus(ed) (sõltuvalt uurimismetoodikast). Uuritav nähtus ja taotletav teadmine, mis on sõnastatud teemas, peavad kajastuma nii probleemis, eesmärgis kui ka hüpoteesides ja/või uurimisküsimustes (vt lisa 2).
- Uurimisülesanded. Eesmärgi saavutamiseks selleks läbitavate etappide piiritlemine (vt lisa 2).
- Teoreetiline osa. Tuua välja, millistele teoreetilistele käsitlustele põhinedes arendatakse uurimisprobleemi ja milline on peamine erialakirjandus, millele tuginetakse.
- Empiiriline osa. Anda ülevaade uurimismetoodikast, uurimismeetoditest ja nende seosest teooriaga. Kirjeldada andmete kogumist ja analüüsimeetodeid.
- Töö struktuur. Esitada töö kavandatav sisukord peatükkide ja nende alapunktidenä.
- Kirjandusallikate loetelu. Esitada olulisemate teemakohaste teoreetiliste ja empiiriliste allikate loetelu.

Teema, uurimisprobleemi, eesmärgi ja hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste sisulise kooskõla kohta võib leida täiendavat infot siit:
Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes* (lk 39–48).
<http://dspace.ut.ee/handle/10062/36419>

Laiendatud kava (vt lisa 3) koostamisel tuleb läbi mõelda planeeritavate tegevuste ajakava. Kõige ajamahukamad tegevused on kirjanduse läbitöötamine ning andmete töötlemine ja analüüs. Optimaalne ajavaru tuleb jätta ka lõputöö viimistlemiseks.

1.3. Erialakirjanduse kasutamine

Töö koostamiseks vajaliku teaduskirjanduse leidmine, läbitöötamine ja analüüsimine on üliõpilase iseseisev ülesanne. Töö aluseks ei sobi võtta vaid ühe autori kirjutisi. Kirjandusallikate loetelu peab sisaldama uurimisvaldkonnaga tegelevate tunnustatud teadlaste uurimistöid. Allikate valikul peab hindama nende ajakohasust ehk käsitluste sobivust kaasaja kontekstis.

Õpikuid ja loengumaterjale ei tohi allikmaterjalidena kasutada. Populaarteaduslikke materjale, ajakirjandusartikleid võib vajadusel kasutada ainult empiirilises osas. Teatud juhtudel, kui töö teema ja meetod eeldavad andmete kogumist erinevate ajakirjanduses kajastatud olukordade ja juhtumite kohta, on ajakirjanduslike materjalide kasutamine õigustatud (nt võib teemaks olla „Sotsiaalteenuste osutamise kajastusi Eesti päevalehtedes“ või „Ettevõtted ajakirjanduslike rünnakute ohvrina“). Kirjanduse valikul võib kasutada internetis esitatud teadusallikaid, elektroonseid andmebaase ja teatmeteoseid. Töös kasutatavad statistilised andmed peavad tuginema usaldusväärsetele andmetele (nt Euroopa Statistika Agentuur EUROSTAT, Eesti Statistikaamet, Kantar Emor, vms). Otstarbekas on jälgida erialases raamatus või teadusartiklis esitatud märksõnu ning kirjanduse loetelu, mis hõlbustab teabe saamist otsitava termini või probleemi ning kirjanduse kohta.

Kirjanduse põhjalikum läbitöötamine ja analüüsimine toimub peale laiendatud kava koostamist. Loetud materjalide põhjal on soovitatav koostada lühikokkuvõtted, mis sisaldavad uuritava probleemi kohta eriti huvipakkuvaid mõtteavaldusi, tsitaate, definitsioone, probleemiarendusi vms. Kindlasti tuleb neile lisada autori nimi ja kõik teised viidetes nõutavad andmed. See lihtsustab viidatavate allikate loetelu koostamist ja tekstisisest viitamist ning hoiab hiljem aega kokku.

1.4. Töö ülesehitus

Töö iseseisvad osad on sisukord, sissejuhatus, sisuline osa (peatükkidena), kokkuvõte, viidatud allikad, lisad (vajadusel), võõrkeelne kokkuvõte ehk resüme.

Sissejuhatusel on järgmised ülesanded:

- Teema valiku põhjendamine. Põhjenduse parimaks viisiks on sisuline argumentatsioon, mitte kellegi kolmanda arvamusele apelleerimine või teema valiku isiklikud motiivid. Teema valiku põhjendusest tuleneb laialdasemat huvi pakkuv uurimisprobleem, st miks on vaja antud uurimust läbi viia, miks see on aktuaalne.
- Töö eesmärk ja selle piiritlemine: mida ja miks töös käsitletakse ning millele otsitakse vastust; miks on selline probleemipüstitus vajalik. Eesmärk peab olema töö raames saavutatav ning aitama lahendada uurimisprobleemi. Eesmärk peab olema suunatud tulemusele, mitte protsessile.

- Eesmärgi saavutamiseks püstitatud hüpoteesi ja/või uurimisküsimuse piiritlemine.
  - Hüpotees on teooriast või kogemusest tulenev kontrollitav teaduslik oletus, mis sõnastatakse kvantitatiivse uurimuse korral. See on oletus uurimisprobleemi oletatava lahenduse kohta, mida püütakse uurimistöö käigus tõestada. Hüpotees peab olema lihtne ja kontrollitav. Hüpoteesi tõestusest peab saama teha järeldusi ja hüpotees ei tohi olla nii ilmne, et selle tulemus on ette teada juba enne uurimuse läbiviimist. Hüpoteesi seadmine eeldab suure hulga andmete kogumist.
  - Uurimisküsimus sõnastatakse kvalitatiivse uurimuse korral ning saadav vastus peab olema konkreetne. Uurimisküsimusele tahetakse leida vastust läbiviidava uuringuga, mis omakorda aitab jõuda töö eesmärgini. Uurimisküsimus peab kajastama uuritavat organisatsiooni, sihtkohta, sihtrühma või muud aspekti, mis täpsustab uuringu subjekti/objekti.
  - Kombineeritud uurimuse puhul esitatakse kas hüpotees ja uurimisküsimus või ainult uurimisküsimus. Hüpotees ja uurimisküsimus peavad omavahel seonduma. Mõnikord võib esitada kvantitatiivses uurimuses hüpoteesi asemel ainult uurimisküsimuse.

Teema, probleem, eesmärk, hüpotees ja/või uurimisküsimus peavad olema sisulises kooskõlas.

- Eesmärgi saavutamiseks vajalike uurimisülesannete piiritlemine.
- Teoreetilise ülevaate, kasutatavate andmete ja meetodite lühitutvustus. Lühülevaade selles valdkonnas varem tehtust, viited olulisemate tööde (soovitavalt rahvusvaheliselt tunnustatud allikates publitseeritud tööde) tulemustele. Kajastatakse allikaid ja autoreid millele/kellele töö koostamisel tuginetakse.
- Töö ülesehituse selgitamine: millistest osadest koosneb töö sisuline osa, töö eesmärgist tuleneva ülesehituse põhjendus.

Uurimisprobleemi, eesmärgi, hüpoteesi ja/või uurimisküsimuse vormistamise kohta leiab täiendavat infot siit:
 Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes* (lk 115–129).
<http://dSPACE.ut.ee/handle/10062/36419>

Sissejuhatuses ei tegelda püstitatud ülesannete lahendamise, seda ei kuhjata üle arvudega. Üldjuhul ei ole vaja välja tuua teema valikuga seonduvaid isiklikke motiive. Lõputöö sissejuhatus maht on umbes 2–3 lk.

Sissejuhatuses võib autor tähelepanu juhtida nendele töö koostamisel ilmnunud asjaoludele, mille teadmine aitab lugejal töö sisu paremini mõista. Sellisteks asjaoludeks võivad olla näiteks empiirilise materjali usaldusväärsuse ja kättesaadavusega kaasnevad probleemid, aga ka osundamine isikutele või institutsioonidele, kellelt on saadud abi töö kirjutamisel.

Lõputööde sisuline osa peab reeglina sisaldama nii teoreetilist kui ka empiirilist käsitlust. Teoreetilises osas tuuakse läbi sünteesi ja arutluse välja töö jaoks olulised aspektid, näidates nende seost eelnevate tööde ja käesoleva töö vahel. Teoreetilise ja empiirilise analüüsi vahetõttu sõltub käsitletavast teemast ja eesmärgi püstitusest. Kui töö raskuspunkt on empiirilisel analüüsil, tuleb ikkagi esitada ka probleemi teoreetiline käsitlus.

Empiiriline osa algab metoodika kirjeldamisega, kuidas on uurimus üles ehitatud ja läbi viidud (valim, uurimisinstrumendid, protseduur), esitatakse vastava uurimismeetodi asjakohasuse põhjendus, tulemuste korrektne tõlgendus. Lisaks märgitakse, millist andmete kategoriseerimis- ja kodeerimisviisi ja/või andmetöötlustarkvara on töö autor kasutanud. Tulemuste osas esitatakse ülevaade kogutud andmetest ja nende analüüsist. Arutelu osas seostatakse saadud tulemusi hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste alusel ning samuti teoreetilises osas toodud seisukohtadega. Arutluses peab selguma kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või mitte ning millised vastused uurimisküsimustele saadi. Arutelus tuuakse välja sarnasused ja erinevused käesolevas töös saadud tulemuste ja kirjanduses esitatud andmete vahel ning esitatakse põhjendusi, tuuakse järeldusi, antakse soovitusi edaspidiseks uurimiseks.

Kuigi üliõpilase töö tulemuseks ei kujune tavaliselt põhjanevad uuendused, peab igas töös olema selgesti nähtav üliõpilase isiklik panus antud probleemi käsitlemisel. See võib avalduda näiteks:

- erinevate autorite arvamuste (teooriate) vastandamises ja võrdlemises koos omapoolse seisukoha ja hinnangu esitamisega;
- üldistuste, järelduste või rakenduslike ettepanekute tegemises läbitöötatud materjalidele tuginedes;

- mingi teooria või mudeli kasutamisevõimaluste hinnangus konkreetsetes tingimustes (konkreetsete andmete alusel) jne.

On väga oluline, et üliõpilane ei piirduks probleemi lahkamisel vaid ühe autori seisukohtade refereerimisega, lauskriitikaga või ülistamisega, vaid leiaks argumendile ka teiste autorite vastuargumente ning analüüsiks, kas näiliselt positiivne protsess ei peida endas ka negatiivseid külgi (näiteks negatiivseid tulemusi teistes valdkondades või pikemas perspektiivis) jne.

Töö sisulise osa struktuur peab olema tasakaalus. Tuleks vältida nii üleliigendamist kui ka liiga pikki liigendamata ja palju probleeme hõlmavaid osi. Kõige madalama tasandi alapunkti pikkus ei tohiks olla alla ühe lehekülje. Igal tasemel on vähemalt kaks alapunkti. Iga peatükk peaks lõppema selle peatüki kokkuvõttega. Üht töö liigendamise võimalust näitab lisas 4 toodud sisukorra näide.

Kokkuvõttes esitatakse lühidalt töö olulisemad tulemused. See kujuneb kõikide peatükkide (teooria, meetodika, tulemused, järeldused, ettepanekud) kokkuvõtetest, kuid mitte sõna-sõnalt, vaid suurema üldistusastmega. Alguses püstitatud hüpotees ja/või uurimisküsimus peab saama lühikese ja konkreetse vastuse. Ka negatiivne tulemus on tulemus – näiteks kui töö käigus selgus, et valitud meetodikaga antud küsimusele vastust ei saa, siis tuleb kokkuvõttes märkida, mida tulnuks teha teisiti. Kokkuvõtte lõpus esitatakse järeldused ja praktilised soovitusel, töö tulemuste võimalikud kasutamiseviisid ja edasiarendamise suunad. Kokkuvõttes ei korrata töö probleemi, eesmärki, hüpoteesi/uurimisküsimusi, uurimisülesandeid; ei püstitata uusi probleeme, ei esitata seisukohti ega järeldusi küsimustes, mida töö varasemates osades pole käsitletud; ei viidata kirjandusallikatele ega esitata teistelt autoritelt pärinevaid seisukohti ja järeldusi. Küll aga peab selgelt välja tulema üliõpilase panus töö sissejuhatavas osas püstitatud eesmärgi täitmise. Lõputöö kokkuvõtte maht on 2–3 lk.

Lõputöö osa on võõrkeelne (inglis-, saksa- või venekeelne) lühikokkuvõtte e resümee (*Summary, Zusammenfassung, Резюме*). Resümee annab kompaktselt lühiülevaate kogu tööst ning sisaldab:

- 1) töö pealkirja täpse tõlget;
- 2) töö aktuaalsuse põhjendust;

- 3) uurimisprobleemi, püstitatud eesmärgi, hüpoteesi ja/või uurimisküsimuse kirjeldust;
- 4) lühikest ülevaadet teooriast;
- 5) uurimismetoodika ja kasutatud uurimismeetodi kirjeldust;
- 6) ülevaadet saadud tulemustest, järeldustest, lahendustest, ettepanekutest.

Võõrkeelse lühikokkuvõtte mahuks on 2–3 lk. Resümees tuleb anda tööst üldistatud ja ammendav ülevaade lugejale, kes töö keelt ei valda.

1.5. Töö keel

Töö kirjutatakse reeglina eesti keeles. Oluline on keeleline ja stiililine korrektsus, et autoripoolne probleemide käsitlemine, põhjendused ja järeldused oleksid loogilised ja jälgitavad.

Keelekasutus peab olema teaduslik. Hoiduda tuleks paljusõnalisusest, vältida sõnakordusi. Konspektistiili ja slängi kasutamine, ajakirjanduslikud, populistlikud, käibe- ja ka poeetilised fraasid on töös sobimatud (nt väljendid nagu „kellel on õnnestunud röntgeni järjekorras elama jääda, on meeldiv võimalus surra operatsiooni enda järjekorras“ ei ole kohased). Samuti tuleb vältida (üli)emotsionaalsete omadussõnade tarvitamist nähtuste või protsesside iseloomustamisel (nt „majanduslik olukord on lausa suurepärase“, „hinnad tõusid maru kiiresti“, „kogu arv jätkab oma nukrat langemistendentsi“, „kahjuks ei võimalda käesoleva uuringu meetod seda hinnata“).

Tuleb hoiduda võõrkeelte liigsest mõjust eestikeelsele tekstile. Tõlkida tuleb lause mõtet, mitte üksikuid sõnu. Siinjuures tuleb silmas pidada, et eesti keele lausestruktuur erineb lausete struktuurist võõrkeeltes. Juhul kui võõrkeelsele terminile adekvaatset eestikeelset vastet ei leita või kaheldakse oma valikus, võib eestikeelse vaste järel sulgudes lisada ka vastava võõrkeelse termini (kaldkirjas), kuid termineid ei tohi töös kasutada vaid võõrkeelsetena. Kõikidest kasutusele võetud terminitest ja sümbolitest tuleb kogu töö ulatuses kinni pidada. Töös tuleb vältida sünonüümide kasutamist sama teadusliku termini esitamiseks. Soovitav on eelistada varasemates eestikeelsetes allikates kasutatud terminoloogiat. Kui varem kasutatud terminit peetakse sobimatuks ja pakutakse välja uus, tuleb seda argumenteeritult põhjendada. Eesti keelde ülevõetud võõrkeelsed terminid, mida kirjutatakse ja hääldatakse võõrkeelsetena, tuleb trükkida kaldkirjas.

Enne mis tahes lühendi kasutamist tuleb see defineerida täieliku kirja pildi kaudu. Nt: sisemajanduse koguprodukt (SKP); Rahvusvaheline Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (IBRD — *International Bank of Reconstruction and Development*). Erandi moodustavad vaid üldlevinud lühendid, mille täisnime ei ole üldiselt tavaks pruukida (nt USA, ÜRO jt). Pealkirjades lühendeid ei kasutata. Kõikidest kasutusele võetud lühenditest tuleb kogu töö ulatuses kinni pidada.

Õigekeelsusreeglite kohaselt eestikeelsete lühendite lõppu punkti ei panda, välja arvatud lühendid, mis langevad kokku mõne eestikeelse sõnaga (nt „koost.“ ehk „koostaja“). Teatavate sõnaühendite lühendites tuleb kasutada sisepunkti siis, kui tekkinud lühend vastab mõnele eestikeelsele sõnale (näiteks s.a ehk „sellel aastal“). Viidatud allikate loetelus pannakse punkt kõigi võõrkeelsete allikate lühendite lõppu (nt *S., pp., ed., s.a., Aufl.*), eestikeelsete allikate korral säilitatakse tiitellehel oleva lühendi punkt (nt „Euroopa Kolledži loengud. Vihik nr. 14“).

Lühendite vormistamise kohta leiab täiendavat infot siit:
Rehema, T. (2008). Kuidas lühendada. M. Raadik (toim), *Keelenõuanne soovitab 4* (lk 211–217). <http://keeleabi.eki.ee/pdf/211.pdf>

Kui töös kasutatakse üle paarikümne vähetuntud lühendi, termini või sümboli, siis soovitatakse koostada lühendite ja tähiste loetelu koos vastavate selgitustega eraldi peatükina pärast sisukorda. Vasakpoolses veerus on tähised tähestikulises järjestuses ja paremal nende selgitused.

Kõneviis ja -vorm, milles töö kirjutatakse, on ühtne kogu töö ulatuses. Teadusliku teksti üldkehtivaks nõudeks on autori „mina“ tagaplaanile jätmine. „Mina“ ja „meie“ vormi (nt „mina uurisin“, „ma analüüsisin“) asemel tuleb kasutada umbisikulist vormi (nt „töös käsitletakse, analüüsitakse, uuritakse, hinnatakse“ või „on käsitletud, analüüsitud“). Eelistatav on kindla kõneviisi kasutamine, sest tingiva kõne valdav kasutamine võib jätta mulje, et autor ei ole oma seisukohtade õigsuses veendunud.

Ühekohalised arvud kirjutatakse tekstis sõnadega, ülejäänud arvud numbritega, nt kaks punkti, kaheksa tööpäeva, 120 ettevõtet. Käändelõppe arvudele harilikult ei lisata. Järgarvu järele pannakse punkt. Aastad tuleks märkida arvuliselt, mitte „eelmisel aastal“ või „käesoleval aastal“. Nii tekstis kui tabelites peaks loobuma rohkema kui 3–4 tüvenumbriga arvude kasutamisest (nt korrelatsioonikordaja $r = 0,346$, mitte

$r = 0,345729315$). Suurte arvude korral on soovitatav kasutada kombineeritud kirjutusviisi, mille puhul arv on märgitud numbritega ja suurusjärg sõnadega, nt 1,42 milj elanikku, 21,3 tuhat eurot.

Arvud, millele järgneb mõõtühiku nimetus või selle lühend, kirjutatakse numbritega, kusjuures arvu ja mõõtühiku vahel on üks tühik (nt 4 eurot 5 senti, 18 kg, 14 protsenti), erandiks on protsendi- ja kraaditähiste kokkukirjutamine eesoleva arvuga (nt juurdekasvutempo 7,3%, kalle 8°). Väärtuste piirkonna toomisel pannakse mõõtühik viimase arvu järele või vahemiku ette. Sõna „kuni“ asemel võib kasutada mõttekriipsu (nt 16 kuni 60 aastat või 16–60 aastat, aastatel 1996–2002). Mõttekriipsu asemel ei tohi arvude vahel kasutada sidekriipsu, st ei tohi kasutada 1996-2002. Kümnenndmurde kirjutatakse eesti keeles komaga, mitte punktiga (nt 4,50 eurot; 6,5).

Teksti ei tohi arvudega üle kuhjata. Kui on vaja palju arvandmeid koos esitada, siis tuleb teha nendest tabel või joonis ning kommenteerida tekstis olulisemaid aspekte. Samadest arvudest ei tohi teha nii tabelit kui ka joonist.

Arvude kirjutamise kohta leiab täiendavat infot siit:
Rehema, T. (2016). *Arvukirjutus*. http://engine.koduleht.net/templates/keelehooldekeskus/files/mdl_files.php/73578_arvud_16_SISU.pdf
Mund, A. (2008). Arvukirjutusmuresid. M. Raadik (toim), *Keelenõuanne soovitab 4* (lk 218–229). <http://keeleabi.eki.ee/pdf/218.pdf>

Lubamatud on mis tahes keele- ja trükivead. Autor peab ise teksti, tabelleid ja jooniseid korduvalt kontrollima. Võõrsõnade ja vähe kasutatavate terminite tähendust ja õigekirja on vaja kontrollida „Võõrsõnade leksikoni“ ja/või „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ ning erialaste sõnastike abil, samuti on soovitatav kasutada spetsiaalset eesti keele õigekirja kontrollivat tarkvara, näiteks www.filosoft.ee/html_speller_et. Abiks on ka M. Ereli, T. Ereli ja K. Rossi „Eesti keele käsiraamat“ ja T. Ereli „Eesti ortograafia“. Internetist leiab „Eesti õigekeelsussõnaraamatu ÕS 2018“ aadressilt www.eki.ee/dict/qs/, „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ aadressilt www.eki.ee/dict/ekss/ ning „Eesti keele käsiraamatu“ aadressilt www.eki.ee/books/ekk09/.

1.6. Üliõpilase ja juhendaja koostöö

Lõputöö koostamine on üliõpilase iseseisev töö. Probleemide ja küsimuste tekkimisel tuleb pöörduda juhendaja või teiste õppejõudude poole selgituste ja konsultatsiooni

saamiseks. Üliõpilase ja juhendaja koostöö algab teema valikuga (valitud teema sobivus ja sisu arutada juhendajaga läbi) ja lõpeb töö kaitsmisega.

Kirjanduse läbitöötamise ja materjalide kogumise, süstematiseerimise ja esialgse töötlemise järel esitab üliõpilane juhendajale oma töö laiendatud kava. Töö tähtaegseks valmimiseks tuleks arvestada võimalike takistuste ja viivitustega, mis võivad tekkida töö vormistamisel. Juhendaja juhib tähelepanu vigadele ja puudustele töös, nõrkadele kohtadele argumentatsioonis ja töö ülesehituses, hindab uurimismetoodikat ja terminoloogiat, töö stiili ja keelt. Juhendaja ei ole üliõpilase töö kaasautor ega toimetaja, tema ülesandeks ei ole parandada keele- ja stiilivigu. Oma töö andmete ja seisukohtade õigsuse eest vastutab ainult üliõpilane. Juhendajalt (ja ka seminarikaaslastelt, kui töö esimest varianti arutatakse seminaris) saadud tagasisidet arvestades arendab üliõpilane oma tööd edasi ning esitab töö nõuetekohase lõppversiooni tähtajaks osakonda.

Esitatud töö suunatakse juhendaja ettepanekul kaitsmisele. Juhendaja ülesandeks ei ole viimistleda tööd parima hinde saamiseni, kuid vastavale tasemele mittevastavaid töid ei tohi kaitsmisele lubada. Erandkorras, programmijuhiga kokkuleppel, on nii juhendajal kui juhendataval õigus loobuda koostööst. Puudused, mille tõttu võidakse tööd kaitsmisele mitte lubada:

- töö ei vasta teemale;
- uurimisprobleem, töö eesmärk, hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on sissejuhatuses selgelt välja toomata ja piiritlemata;
- puudub teadustööle omane struktuur või puudub mõni töö osa;
- kirjandusallikate loetelu on ebakohane (ei tohi tugineda ainekavades märgitud põhiõpikutele, loengukonspektidele, ainult eestikeelsetele materjalidele) või ei ole piisav teadusliku töö jaoks;
- puuduvad vajalikud viited algallikatele;
- tehniline vormistus läheb oluliselt lahku TÜ Pärnu kolledži üliõpilastööde juhendis esitatavatest nõuetest;
- töö maht ei vasta miinimumnõuetele;
- töö keel ei ole korrektne;
- kokkuvõtte ei anna ülevaadet töös tehtust, ei tooda välja autori järeldusi ega oma panust;

- resümees ei sisalda ettenähtud infot töö kohta ja on keeleliselt ebakorrektne;
- töö koostamisel ja esitamisel pole kinni peetud kehtivast korrast ja tähtaegadest;
- tegemist on akadeemilise petturluse ehk plagiadiga.

Üliõpilasel tuleb informeerida juhendajat esilekerkivatest raskustest, võimalikest muudatustest probleemipüstituses, teema sõnastuses jms. Töö kõikidel etappidel on vajalik täpselt kinni pidada tähtaegadest ja korrast.

2. TÖÖ VORMISTAMINE

2.1. Üldnõuded

TÜ Pärnu kolledži õppekavade kohaselt koostatavad kirjalikud tööd vormistatakse järgnevalt toodud nõudeid järgides kui ainekavas ei ole sätestatud teisiti. Nendes töödes on kindlad alajaotused ja nende järjestus on järgmine:

- tiitelleht,
- allkirjaleht (ainult lõputöös),
- sisukord,
- sissejuhatus,
- sisu peatükkidena,
- kokkuvõte,
- viidatud allikad,
- lisad (vastavalt vajadusele),
- resümee (ainult lõputöös),
- lihtlitsents (ainult lõputöös).

Järgnevalt käsitletakse kõigepealt töö vormistamise üldisi nõudeid, millele lisatakse nõuandeid ja soovitusi arvuti kasutamiseks töö küljendamisel. Seejärel käsitletakse eraldi nii töö üksikute osade (tiitelleht, sisukord, lisad, viidatud allikad) kui ka töös sisalduvate tabelite, valemite, jooniste, loetelude ja viidete nõuetekohast esitamist. Kõik lõputööd säilitatakse Tartu Ülikooli raamatukogu digiarhiivis. Selleks tuleb lõputöösse lisada lihtlitsents lõputöö avaldamiseks (vt lisa 5). Erandjuhul on lõputööle võimalik taotleda avaldamise piirangute kehtestamist, kas kolmeks või viieks aastaks (vt lisa 6) või keelata avaldamine (vt lisa 7). Selleks peab esitama kirjaliku avalduse ning lisama töösse vastavasisulise lihtlitsentsi (taotluse alus ja lihtlitsentside erinevad versioonid on leitavad kolledži veebilehel <https://www.pc.ut.ee/et/avalduste-vormid>).

Üliõpilastööde vormistamisel tuleb järgida järgmisi üldisi nõudeid:

- Töö trükitakse arvutil formaadis A4 (210 × 297 mm).
- Lehe servad (*Margins*) jäetakse vabaks, kusjuures üleval (*Top*) ja all (*Bottom*) on 3 cm, paremal (*Right*) 2 cm ja vasakul (*Left*) 4 cm vaba ruumi.
- Töö põhitekst trükitakse kirjatüübis *Times New Roman* (valik dialoogiaknas *Font*) kirjasuurusega 12 punkti, reavahega 1,5 (*Line Spacing: 1.5 lines*).
- Töö tekst jaotatakse lõikudeks, kasutades plokkstiili (*Justified*), st eraldades tekstilõigud laiema vahemikuga (12 punkti ehk üks tähekõrgus *Spacing: Before 12 pt*). Teksti trükkimisel vajutatakse klahvi *Enter* mitte iga rea lõpus, vaid ainult lõigu lõpetamisel. Taandridu lõikude tähistamiseks ei kasutata.
- Töö iseseisvaid põhiosi (sisukord, sissejuhatus, uus peatükk, kokkuvõte, viidatud allikad, resüme) alustatakse uuel leheküljelt, jättes ette neli tühja rida (*Times New Roman* kirjasuurus 12 punkti, reavahe 1,5 ja lõiguvähe 0) või määratakse põhiosa pealkirja ette 72 punkti lõiguvähe.
- Tekstis tekkivate põhjendamatute lünkade (nn aukude) korral kasutatakse poolitamist. Poolitamiseks on paljudes programmides eesti keelele sobivad automaatsed vahendid, kuid soovitatav on kasutada poolituskoha tähistamiseks (*Optional Hyphen*) klahvikombinatsiooni <Ctrl>+<->, mis toob poolitusmärgi nähtavale vaid juhul, kui sõna vajab poolitamist.
- Töö leheküljed nummerdatakse ühtsesse süsteemi, kaasa arvatud leheküljed, kus asuvad tabelid ja joonised, viidatud allikate loetelu jm. Number paigutatakse lehe alla keskele. Tiitelleht ja lõputöö allkirjaleht võetakse nummerdamisel arvesse ning lehekülje numbrid märgitakse alates teisest leheküljest. Lehekülje numbrid lisatakse automaatselt *Insert* → *Page Numbers* ja määratakse esimese lehe erisus.
- Töö põhiosade (sh peatükkide) pealkirjad esitatakse suurte tähtedega (*All Caps*) kirjatüübis *Arial* rasvases kirjas (*Bold*) kirjasuurusega 16 punkti. Soovitatav on kasutada sisupeatükkide pealkirjadel kirjastiile *Heading 1* (16 punkti), *Heading 2* (14 punkti), *Heading 3* (12 punkti) jne. Pealkirjades sõnu ei poolitata, lühendeid ei kasutata ja pealkirja lõppu punkti ei panda. Pealkirjad joondatakse lehe vasakusse serva (tekstipaigutus *Align Left*). Pealkirja ja järgneva (või samal leheküljel eelneva) teksti vahe on 12 punkti. Sisu pealkirjad (sissejuhatus ja kokkuvõtte vahel) numereeritakse ühtsesse süsteemi, nagu on kirjeldatud sisukorra vormistamise peatükis, kasutades pealkirjastiili (*Heading Numbering*).

- Kui peatükk koosneb alapeatükkidest, siis peatüki pealkirja ja esimese alapeatüki pealkirja vahel ei tohi olla teksti.
- Loetelu punktide trükkimisel on reavahe 1,5 ja lõiguvähe 0.
- Töö ühtki osa ei tohi alustada ega lõpetada loetelu, joonise, tabeli või viitega.

Uurimistööd ja lõputööd esitatakse elektroonselt PDF-vormingus. Lõputöö ja magistr töö allkirjalehel tuleb esitada nõuetekohane tekst (vt lisa 8) ning töö PDF-fail allkirjastatakse digitaalselt töö autori ja juhendaja(te) poolt.

2.2. Tiitelleht

Tiitelleht on töö esimene lehekülg, mis kajastab töö sisuga seotud informatsiooni.

Lõputöö tiitellehel (vt lisa 9) on järgmised elemendid:

- ülikooli, kolledži ja osakonna (kus üliõpilane õpib) nimi;
- autori ees- ja perekonnanimi;
- töö pealkiri;
- töö liik (näiteks uurimistöö, lõputöö, magistr töö, vm);
- töö juhendaja(d);
- töö kaitsmise koht (Pärnu) ja aasta.

Ainetöö tiitelleht (vt lisa 10) sisaldab:

- ülikooli ja kolledži nimi;
- autori ees- ja perekonnanimi, kursuse lühend
- töö pealkiri;
- töö nimetus (essee, referaat, vms);
- aine õppejõud koos nime ja kraadiga;
- töö esitamise koht (Pärnu) ja aasta.

Tiitellehe iga element paikneb omaette real, töö kaitsmise koht ja aastaarv samal real, kuid koma nende vahele ei panda. Iga rida algab suure tähega, lausete (ridade) lõpus punkti ei ole. Kõik tiitellehe elemendid on paigutatud lehel keskele (tekstipaigutus *Center*) ja trükitud kirjasuurusega 12 punkti (v.a töö pealkiri). Autori ees- ja perekonnanimi paikneb lehekülje 2/3 kõrgusel pealkirja kohal. Töö pealkiri vormistatakse rasvases kirjas (*Bold*) suurtähtedega kirjasuurusega 16–20 punkti. Poolitused ja lühendite

kasutamine pole tiitellehel lubatud, v.a teaduslik kraadi või ettevõtte nime korral. Töö juhendaja nime järele lisatakse teaduslik kraad lühendatult MA, MBA, MSc, knD, PhD.

2.3. Sisukord

Sisukorras esitatakse kõik töö alajaotused täpses vastavuses töös toodud pealkirjade ja leheküljenumbritega, millest vastav alajaotus algab. Järjenumbritega (kümnenndsüsteemis araabia numbrid, nt 1.; 1.2.; 2.3.1. jne) tähistatakse ainult sisulise osa peatükid ja nende alajaotused. Pealkirjade sõnastus sisukorras peab täpselt vastama nende esitusele töö tekstis. Kõik lisad loetletakse teise taseme pealkirjadena sisukorras ükshaaval koos pealkirjadega, mille ette käib põhipealkiri „Lisad“. Sisukorra vormistust näitab lisa 4.

Alajaotuste pealkirjade read algavad taandega nii, et järgmise tase alajaotuse taane jätab eelmise taseme järjenumbri omaette seisvaks tulbaks. Pealkirjade järele pannakse punktiir ja lehekülje number. Sisukord vormistatakse arvutil automaatselt (*Table of Contents*). Seda saab teha, kui pealkirjades on kasutatud pealkirjastiile (*Heading 1, Heading 2, ...*). Sisukorras ei tohi kasutada läbivat suurtähte.

Sisukorda on otstarbekas koostada juba töö tegemise käigus, sest lingid sisukorras toodud pealkirjadest viivad vastava teksti juurde, kiirendades nii töös liikumist. Sisukorda saab töö tegemise käigus uuendada (*Update Field*) või vajadusel uuesti moodustada. Samas tuleb jälgida, et automaatselt moodustatud sisukorra kirjatüüp peab olema tervikuna *Times New Roman*, kirja suurus 12 punkti, reavahe 1,5 ja lõiguvahe 0.

2.4. Tabelid, joonised, valemid, loetelud ja lisad

Tabelid võimaldavad arvandmeid esitada süstematiseeritult ja ülevaatlikult. Kõik töös esinevad tabelid nummerdatakse araabia numbritega kas läbivalt kogu töö ulatuses või suurema hulga tabelite korral üksikute peatükkide ulatuses eraldi. Nt „Tabel 1“ või „Tabel 3.4“, kusjuures viimane tähendab kolmanda peatüki neljandat tabelit. Sama moodust on soovitatav kasutada ka jooniste ja valemite tähistamisel.

Tabeli pealkiri peab olema võimalikult lühike ja infotihe, et selle järgi oleks võimalik aru saada, mida on tabelis esitatud. Tabeli pealkiri joondada vasakule, mille ette kirjutatakse sõna „Tabel“ koos tabeli numbriga (trükkida rasvases (*Bold*) kirjas) ning pärast tühikut

järgneb tabeli pealkiri tavalises kirjas kirjasuurusega 12 punkti reavahega 1,5. Tekstitöötlusprogrammid pakuvad selleks vahendit nimetusega *Caption*. Tabeli pealkirja ja tabeli vahele määratleda lõiguvähe 12 punkti.

Tekst ja arvud tabelis tuleb esitada kirjasuurusega 11 punkti, reavahega 1,0 (*Single*). Andmete joondamine ning lõiguvähe suurus määrata nii, et tabelis olevad andmed oleksid hästi jälgitavad, kuid ei võtaks liialt ruumi. Komakohtade arv peab ühte tüüpi andmetel olema sama. Tabel tuleb paigutada lehe keskele (*Center*).

Kõigil tabeli veergudel peab olema nimetus, soovitatavalt ka esimesel veerul. Veergude pealkirjastamisel tuleb vältida üldisi sõnu nagu „liik“, „nimetus“ jt (nt mitte „Ettevõtte nimetus“, vaid „Ettevõtte“, mitte „Näitaja nimetus“, vaid „Näitaja“ jne). Üldreeglina veerge ei nummerdata. Nummerdada tuleb veerud ainult siis, kui selleks on otsene vajadus, nimelt kui:

- mõne veeru nimetuses on näidatud, kuidas saadakse tulemus antud veergu (näiteks veerg 2 + veerg 3);
- töö tekstis viidatakse tabeli teatud veergudele.

Veergude nummerdamisel võib need veerud, kus pole arvandmeid (nt veerud nimetustega „Näitaja“ ja „Mõõdetühik“), tähistada vastavalt suurtähtedega A, B jne, ülejäänud veerud aga nummerdada 1, 2, 3 jne.

Tabelites esitatud andmed tuleb siduda töö tekstiga. Selleks kasutatakse:

- otsest viitamist (nt „Alljärgnev tabel 3 iseloomustab...“);
- kaudset viitamist, mille puhul märgitakse lause lõppu sulgudesse tabeli number (nt vt tabel 8).

Sõna „tabel“ on sel juhul nii teksti sees kui ka sulgudes väikese tähega.

Peale sellist viidet tuleb töös esimesel võimalusel esitada tabel. Kui soovitakse tähelepanu juhtida töös eespool (nt eelmises peatükis) asetsevale tabelile, siis tuleb kasutada kaudset viitamist, tuues ära leheküljenumbri, kus see tabel asub (nt vt tabel 8, lk 14). Töö teksti paigutatavad tabelid olgu võimalikult lihtsad ja lühikesed. Tekstis esitatakse tavaliselt tabelid, mille maht ei ületa ühte lehekülge. Pikemad tabelid paigutatakse lisse.

Kui tabel on koostatud publitseeritud andmete põhjal, peab tooma tabeli alla viite allikale. Kui on tegemist publitseeritud andmete põhjal autori arvutustega, siis tulebki nii märkida (nt Allikas: Brewer *et al.*, 2001, lk 266; autori arvutused). Selgitavad märkused ja viited allikatele lisatakse tabeli viimasesse ritta nii, et tabeli rea jooned ei oleks nähtavad (st nähtavad jooned kustutakse). Kui tabel on koostatud autori enda kogutud ja töödeldud andmetest, siis eraldi viidet selle kohta tabeli alla ei pea lisama.

Tabel 1. Toimetajate poolt täheldatud vormistusvead APA stiili kasutamisel

Probleem	Sagedus		Mõju	
	keskmine	SD	keskmine	SD
Viitamine	3,23	1,07	2,27	1,39
Tabelid ja joonised	3,00	0,98	2,23	1,27
Matemaatika ja statistika	2,81	0,99	2,31	1,32

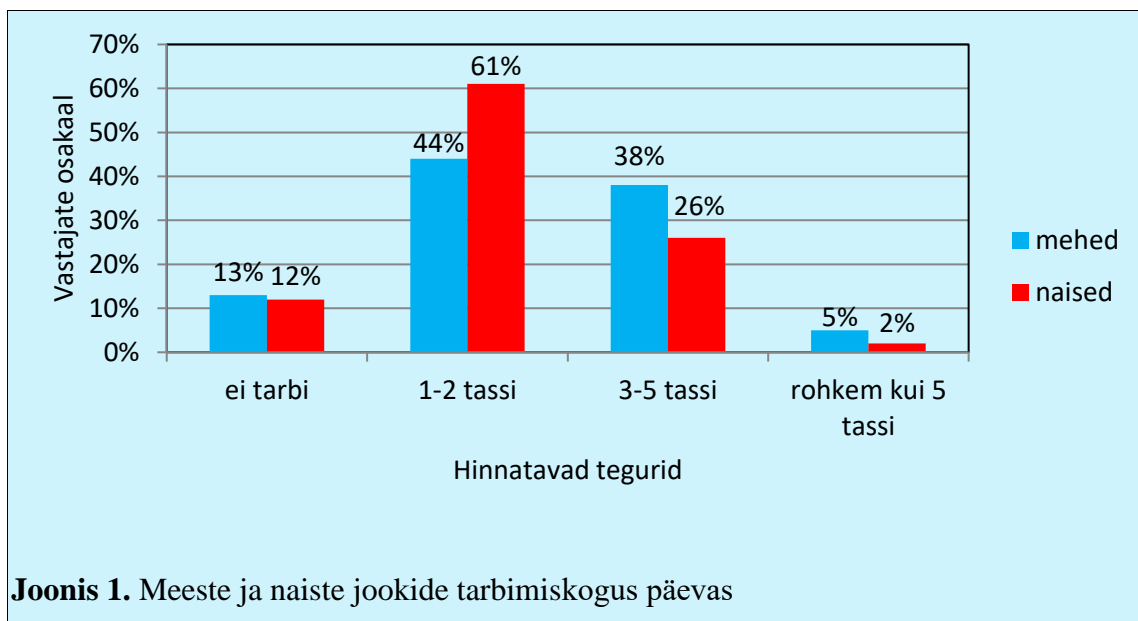
Märkused: Väärtused on 5 punkti skaalal (1 – korrektne, 3 – tavaline, 5 – väga probleemne). Mõju skaala väärtus 2 näiteks ei too alati artikli tagasi lükkamist aga on üheks otsustamise mõjuriks.

SD – standardhälve.

Allikas: Brewer *et al.*, 2001, lk 266

Jooniste alla kuuluvad kõik töös sisalduvad illustratsioonid, olgu need siis diagrammid, graafikud, geograafilised kaardid, joonistused, skeemid või fotod. Igal joonisel peab olema allkiri, mis joonisel kujutatut lühidalt kirjeldab. Joonise allkiri reastatakse vasakule. Kõik joonised nummerdatakse analoogiliselt tabelitega. Joonise järjekorranumber kirjutatakse allkirja ette ja eraldatakse sellest punktiga, kusjuures sõna „Joonis“ kirjutatakse välja täielikult ja trükitakse analoogiliselt tabeliga rasvases (*Bold*) kirjas.

Joonisele kantavad tähised, arvud ja sõnaline tekst tuleb trükkida suurusega 11 punkti. Joonist kujundades ei soovitata kasutada taustavärve. Värviprinteri puudumisel tuleks veenduda, et arvutis värviliselt nähtav joonis mustvalges trükivariandis oleks piisava eristumistasemega. Joonis tuleb paigutada lehe keskele (*Center*). Joonis paikneb tekstis sobivas kohas pärast viidet. Kui joonise allkirjas ei ole viidet allikale, siis on joonis autori koostatud (vt joonis 1, lk 24) ning eraldi viidet autori koostamise kohta ei pea lisama.

Igale joonisele tuleb eelnevalt töö tekstis viidata.

Joonisel 1 on kajastatud ühe päeva jooksul joodava tee või kohvi hulk.

Respondendid eelistasid päeva jooksul tarbida pigem vett kui teed või kohvi (vt joonis 1).

Kirjandusandmete kasutamisel joonise kujundamisel viidatakse allikale ning vastav tekstisisene viide kirjutatakse joonise allkirja.

Joonis 1. Integreeritud meedia mõjutajad. Allikas: Hemann & Burbary, 2013, lk 152

Algallikast joonise kopeerimine ei ole lubatud. Joonis tuleb ise kujundada. Joonisel kasutatud tähiseid (ka mõõtühikuid) tuleb selgitada kas joonise väljal või tekstis joonise juures. Absoluutarvude korral lisatakse telgedele nimetused.

Kõik üliõpilastöodes esitatud tabelid ja joonised peavad vastama üliõpilastööde vormistamise nõuetele, seda ka siis, kui nende algne loomine toimus väljaspool *Word*-i keskkonda.

Valemite ja matemaatiliste avaldiste saamist tuleb selgitada. Kirjandusest võetud valemite selgitus piirdub viitega allikale. Kõik märgid, arvud ja tähed tuleb paigutada valemis korrektselt ning kooskõlas valemi sisuga. Valemid ja nendes kasutatud sümbolid järgnevas tekstis kirjutatakse kaldkirjas (*Italic*) kirjasuurusega 12 punkti.

Valemite vormistamisel tuleb kasutada valemiredaktorit, lisades vastava objekti (*MS Office* puhul kasutatav objekt kannab nimetust *Microsoft Equation*). Kogu töö ulatuses tuleb järgida valemite ühtset kirjutusviisi. Vältida tuleb definitsioonide esitamist valemi kujul ja valemite esitamist tekstina.

Üksikud sümbolid ja lihtsad matemaatilised avaldised esitatakse reeglina teksti sees omaette reale viimata. Võrdust ja võrratust väljendavad avaldised esitatakse tavaliselt omaette real. Kui töös on mitu valemit, tuleb need nummerdada. Valemi number paigutatakse valemiga samale reale (paremasse serva) sulgudesse.

Tarbimise eelarvepiirang avaldub:

$$\sum_{i=1}^n p_i \cdot x_i \leq c, \quad (1)$$

kus p_i – hüvise hind (krooni),

x_i – hüvise kogus (tk),

n – hüvistete arv,

c – tarbimiseelarve (krooni) (Kaldaru, 1997, lk 28).

Valemities ei tooda mõõtühikuid, need esitatakse valemities kasutatud sümbolite seletustes. Valemi sümbolite seletus algab sõnaga „kus“ (ilma järgneva koolonita) ning seletused kirjutatakse ülevaatlikkuse mõttes üksteise alla. Igas uues valemities selgitatakse ainult esmakordselt esinevaid tähistusi.

Arvutused tuleb esitada reeglina eraldi real joondusega vasakule, mitte teksti sees. Nende vormistamisel tuleb kasutada valemiredaktorit ja kirjavahemärke (sh sulgudega näidata ära tehete järjekord). Arvutused ja valemities ei või järgneda üksteisele, vaid nende vahel peab olema selgitav tekst.

$$PMT = \frac{165\,000 - \frac{10\,000}{\left(1 + \frac{9\%}{12}\right)^{12.5}}}{\left[1 - \frac{1}{\left(1 + \frac{9\%}{12}\right)^{12.5-1}}\right] + 1} = 3\,268.$$

Kui loetelu on tähistatud ümarsulgudega varustatud numbrite või tähtedega, siis üksikute sõnade või lühikeste fraaside korral, algavad loetelu punktid väiketähega. Kui kasvõi üks loetelu punktidest sisaldab koma(sid) või muid kirjavahemärke, tuleb eraldusmärgina kasutada semikoolonit.

Kui loetellu, mille rühmad algavad väiketähega ja lõpevad semikooloniga, satub sekka mõni täislause, algab see lause suure tähega. Lause lõppu, kui see on loetelu jätk, võib panna semikooloni. Loetelud vormistatakse ilma taandeta, st vasak taane on 0 cm.

Kui inflatsiooni põhjuseks enne rahareformi oli valdavalt liigne ringluses olev rublade mass, siis peale rahareformi on peamised põhjused järgmised:

- 1) reaalse vahetuskursi kallinemine inflatsiooni abil, mis tuleneb krooni väärtuse allahindamisest rahareformi käigus;
- 2) produktiivsuse ja (oodatavate) tulude kasvuga kaasnev majanduse tasakaalu tagava reaalse vahetuskursi kallinemine;
- 3) suhteline hindade muutumine, sh suletud sektori hindade tõus.

Kui loetelu punktid koosnevad terviklausetest, siis asendatakse sulg järjekorranumbri järel punktiga (1., 2., 3.). Kui mõni loetelu punkt sisaldab omakorda loetelu, siis rakendatakse süsteemi 1., 1.1., 1.1.1. jne. Loetelu esimesel tasemel on vasak taane 0 cm.

Väljatrüki eelvaatamiseks tuleb teha järgmist:

1. Klõpsake nupul *Print Preview*.
2. Viige hiirekursor lehekülje kujutisele, kus see muutub suurendusklaasiks, ja klõpsake hiire nuppu, mis suurendab kuva. Kuva suurendamiseks võib kasutada nuppu *Zoom*.
3. Klõpsake veel kord, et kuvataks uuesti kogu lehekülg.
4. Väljatrükiks klõpsake nupul *Print*, akna sulgemiseks nupul *Close*.

Loetelus kasutatakse nummerdamist tavaliselt siis, kui on oluline nende järjekord või arv, kui tekstis mõnele neist viidatakse või kui loetelu punktid koosnevad mitmest lausest. Muudel juhtudel võib järjekorra tähistuse (numbrid või tähed) ära jätta ning asendada mõne muu tähistusega. Kogu töö ulatuses tuleb kasutada ühtset loetelude esitust ning vältida paljude erinevate stiilide kasutamist.

Loetelu vormistamise kohta leiab täiendavat infot siit:

Raadik, M. (s.a.). *Kuidas vormistada loetelu*. <http://keeleabi.eki.ee/artiklid3/loetelu.html>

Kui loetelu punktid koosnevad terviklausetest ja need pärinevad ühest allikast, siis esitatakse viide allikale pärast viimase terviklause punkti.

Teooria all mõistetakse definitsioonide, eelduste ja hüpoteeside süsteemi. Teooriaid võib jaotada järgmiselt:

1. Klassifitseerivad teooriad selgitavad majanduslikke realiteete mõistete defineerimise kaudu.
2. Nomoloogilised teooriad on suunatud protsesside sisemiste seaduspärasuste avastamisele.
3. Otsustusteooriad käsitlevad teatud inimkäitumise viise. Sealjuures võib neid jagada:
  - a) deskriptiivseteks,
  - b) preskriptiivseteks. (Kaldaru, 1997, lk 11–12)

Kui loetelu koosneb sõnadest või fraasidest, siis lisatakse viide loetelu lõppu.

Teooriaid võib jaotada järgmiselt:

- klassifitseerivad teooriad,
- nomoloogilised teooriad,
- otsustusteooriad (Kaldaru, 1997, lk 11–12).

Kui loetelu sissejuhatav lause viitab juba autorile, siis loetelu lõppu enam viidet ei lisata.

Kaldaru (1997, lk 11–12) jagab teooriaid järgmiselt:

- klassifitseerivad teooriad,
- nomoloogilised teooriad,
- otsustusteooriad.

Lisades esitatakse need arvandmed ja muud materjalid, mis on vajalikud probleemi käsitlemiseks (nt küsimustikud, suuremahulised tabelid). Lisad nummerdatakse neile viitamise järjekorras, märkides lehekülje vasakusse serva mitmes lisa on (nt „Lisa 7“.) ning sellele järgneb lisa pealkiri (kõik rasvases kirjas suurusega 12 punkti). Kui lisa läheb mitmele leheküljele, siis võib järgneva(te)le lehekülgedele märkida, et tegemist on mingi lisa järjega, näiteks „Lisa 7 järg“. Lisad ja nende pealkirjad tuuakse ära sisukorras teise taseme pealkirjadena, mille ette näidatakse põhipealkiri „Lisad“. Kõikidele lisadele tuleb töös kindlasti viidata. Tuleb vältida töö tekstiga nõrgalt seotud lisade esitamist. Lisades olevaid tabeleid ja jooniseid ei tule eraldi nummerdada, iga lissasse paigutatav joonis või

tabel moodustab omaette lisa. Kui tabel jätkub järgmisel leheküljel, esitatakse uuesti veergude nimed või veerud nummerdatakse.

2.5. Plagiaat ja tekstisisene viitamine

Kõik töö kirjutamisel kasutatud allikad sisalduvad töö lõpus esitatud viidatud allikate loetelus ja kõikidele loetelus nimetatud allikatele tuleb töös viidata (vt lisa 11). Üldtuntud seisukohtade esitamine viitamist ei vaja. Allikatele viidatakse nii otsese tsiteerimise, parafraaseerimise kui ka refereerimise kaudu. Lisaks võib kasutada kaudset viitamist, kuid vaid sel juhul kui originaalallikas on kättesaamatu.

Plagiaat ehk loomevargus on võõraste teoste või nende osade avaldamine enda omadena või nende ulatuslik kasutamine allikale viitamata. Järgnevalt on toodud näiteid, kuidas plagiaadist hoiduda.

Originaallause:

„Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse.“

Allikas: Pojman, L. P. (2005). *Eetika: Õiget ja väärast avastamas*. Eesti Keele Sihtasutus.

Plagiaat on:

- sõna-sõnaline teksti taasesitus sh tõlge, ilma viiteta autorile;

Plagiaat:

Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse.

Korrektne viitamine:

Tegude moraalsuse hindamisel soovivad eetikateooriad lähtuda sõltuvuse teesist, mille kohaselt individuaalsete tegude õigsus või väärus sõltub konkreetsest ühiskonnast, kus tegu sooritati (Pojman, 2002, lk 60).

- sõna-sõnaline teksti taasesitus (e tsiteering) sh tõlge, koos viitega autorile, kuid tekst ei ole pandud jutumärkidesse (tekstis vähem kui 40 sõna);

Plagiaat:

Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse (Pojman, 2002, lk 60).

Korrektne viitamine:

„Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse“ (Pojman, 2002, lk 60).

- viitega või viiteta parafraaseering, kus teise autori mõttekäiku on lähedaselt järgitud, sh muudetud on vaid üksikuid sõnu või nende sõnade järjekorda. Originaalteksti peamist sõnumit tuleb oma sõnadega ümber sõnastada;

Plagiaat:

Teine e sõltuvuse tees, ütleb seda, et individuaalsed teod on kas õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse (Pojman, 2002, lk 60).

Korrektne viitamine:

Tegude moraalsuse hindamisel soovivad eetikateooriad lähtuda sõltuvuse teesist, mille kohaselt individuaalsete tegude õigsus või väärus sõltub konkreetsest ühiskonnast, kus tegu sooritati (Pojman, 2002, lk 60).

- viitamine allikatele, mida tegelikult ei ole kasutatud. Kui algallikale ligipääsu ei õnnestu saada, tuleb kasutada kaudset viitamist;
- töö, mis on kirjutatud kellegi teise poolt, sh ka kirjutaja nõusolekul, et tööd ei esitata tegeliku autori nimel;
- kellegi teise poolt osutatud olulise ja sisulise abi mainimata jätmine;
- autoplagiaat, st enda poolt koostatud ja mõnes teises aines hinnatud materjali osaline või täielik taasesitamine nõuetekohase viiteta.

Plagiaadi ja autoriõiguste rikkumiste kohta võib leida täiendavat infot siit:

McMillan, K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat* (lk 281–287). SA Archimedes.

Tsitaat peab täpselt vastama originaalile nii sõnastuse, ortograafia kui kirjavahemärkide osas. Tsitaat esitatakse jutumärkides. Väljajäetavad lauseosad või sõnad asendatakse mõttepunktidega. Viide märgitakse kohe pärast tsitaati lõpetavaid jutumärke, sõltumata sellest, kas see asub lause lõpus või keskel. Tekstisisene viide sisaldab autorit, ilmumisaastat ja lehekülge, kust tsitaat on võetud. Kui tsitaat sisaldab omakorda viidet, tuleb vastav allikas lisada kasutatud allikate nimekirja.

Samu aspekte on rõhutatud ka majanduse üldteooria määratluses: „Majanduse üldteooria on õpetus olemasolevate piiratud ressursside võimalikult efektiivsest kasutamisest inimeste kasvavate vajaduste rahuldamiseks“ (Arrak, 1991, lk 9).

Arrak (1991) on rõhutanud: „Majanduse üldteooria on õpetus olemasolevate piiratud ressursside võimalikult efektiivsest kasutamisest inimeste kasvavate vajaduste rahuldamiseks“ (lk 9) ning sellist selgitust võib kasutada ka uurimistöodes.

Kui tsitaadis on rohkem kui 40 sõna, kasutatakse tsitaati eraldi taandega lõiguna. Sel korral jutumärke ei kasutata ja tsitaadile jäetakse vasakult poolt ruumi.

Allikmaterjalide põhjal info edastamisel tehakse sageli kogemuste puudumise tõttu vigu. Hirsjärvi jt (2005) tõdevad:

Kogenematud autorid lepivad sageli sellega, et muudavad tekstis vaid mõningaid sõnu või jätavad ainult mõned sõnad ära, st et nad pakuvad – sageli argusest, hirmust, et info moondub – pooltoorest allikmaterjali, mis on tsitaadi lähedane, aga ei ole isegi mitte parafras. Kirjutaja ei tohiks siiski rahulduda sellise, asja puudulikku mõistmist näitava laenamisega. (lk 321)

Parafraaseerimisel antakse allikmaterjalis olev vastav teksti osa edasi oma sõnadega. Jutumärke ei kasutata. Küll on vajalik viidata autorile, ilmumisaastale ja konkreetsele leheküljele. Kui muudetakse ainult üksikuid sõnu ja kasutatakse korrektset viidet allikale, on siiski tegemist plagiaadiga.

Hirsjärvi jt (2005, lk 315) toonitavad, et tekstisisene viide peab sisaldama leheküljenumbrit ka siis kui kasutatakse varasematest allikatest pärinevaid tabeleid, jooniseid ja skeeme.

Refereering on kasutatud allikast pärineva info kokkuvõtlik esitamine oma sõnadega. Sel juhul viidatakse allikale tervikuna. Viitekirjes on autor ja ilmumise aasta.

Uurimistöö vormistamiseks on hea kasutada kompaktselt käsiraamatut, mis annab muuhulgas ka juhiseid uurimisprotsessi läbiviimiseks (Hirsjärvi *et al.*, 2005).

Mõnikord võib refereering tugineda ka mitmete autorite erinevatele töödele. Sel juhul tuleb neile kõigile ka viidata. On vajalik, et refereeringuid täiendaks ka töö autori omapoolne seisukoht refereeritavas küsimuses.

Kaudne viitamine on viitamine teiste autorite kaudu. Kasutatakse erandjuhtudel ainult siis kui esmaallikas on kättesaamatu. Tekstis tuleb sel juhul viidata esmaallikale ja sulgudes

märkida juurde esmaallika aasta ning tegelikult kasutatud allikas. Viidatud allikate loetelus kirjeldatakse ainult tegelikult kasutatud allikas.

Tekstis:

Stobart'i uuringus (1961, viidatud Capellini, 2010, lk 7 vahendusel) ...

Viidatud allikate loetelus:

Capellini, S. (2010). *The Complete Spa Book for Massage Therapists*. Cengage Learning.

Selgituste esitamisel võib kasutada joonealust märkust. Selgitus esitatakse joonealuse märkusena sama lehekülje allservas põhitekstist joonega eraldatult käskluse *Footnote* abil (ei kasutata viitamiseks). Joonealuste märkuste numeratsioon on läbiv kogu töö ulatuses.

Isiklikud vestlused, intervjuud jms on taastamatu materjal. Autori seisukohad tuuakse ära tekstis. Tekstisisene viide sisaldab info esitamise viisi ja aega (nt K. Allik, e-kiri, 09.11.2015; M. Must, suuline vestlus, 28.09.2015). Allikmaterjalide loetelus sellist materjali ei kajastata.

Kui töö empiirilises osas kajastatakse intervjuude tsitaate, siis nende vormistamisel kehtivad samad reeglid, mis allikmaterjalidest võetud tsitaatide korral. Intervjueeritavad on anonüümsed ning tähistatud vastavate koodidega. Töö analüüsi osas ei tohi ühel lehel olla rohkem kui kolm tsitaati ning need on mõeldud ainult analüüsiteksti illustreerimiseks (nagu näiteks joonis) mitte ei asenda seda. Parts (2014, lk 23–24, 25, 27) on oma bakalaureusetöös välja toonud järgmised tsitaadid:

- Tsitaadis on sõnu vähem kui 40.

Küll aga püütakse kliente ikkagi suunata pigem töösisesele ajale. „Ega ma ei aja teda ära kui ta tuleb laupäeval ja tal on mingi probleem, mida on vaja kohe lahendada“ (B4).

- Tsitaadis on sõnu üle 40.

Sotsiaaltöötaja sõnul:

Tema läheb kauplusesse või apteeki ja tema poole ei pöördu mitte keegi mitte kunagi selle pärast, et tülitatakse ikka ametlikult tema töökohas. Aga kui mina lähen kauplusesse siis võetakse ikka varrukast kinni, et kuule, mis sa arvad, ma tahaks küsida võib-olla seda või toda või. On ikka selliseid asju. (A1)

- Tsitaadist on osa teksti välja jäetud ning sõnu üle 40.

Nõustuvad ka teiste keskuskülade sotsiaaltöötajad, kes samas piirkonnas elavad:

Tegelikult on hea, et väikses piirkonnas me teame neid inimesi, me tunneme ja me teame tagapõhja. /.../ Väikse koha omapära on just see, et meie töös on see väga hea, et me teame ikkagi seda peret, me tunneme, teame kui midagi hakkab seal, erivajadusega inimese puhul, kui hakkab seal midagi teisiti toimuma, mis see tähendab, et hakkab nüüd see aktiivne periood kätte jõudma. (B3)

Tsitaadi vormistamise kohta võib leida täiendavat infot siit:

Raadik, M. (2015). Kuidas vormistada tsitaati? M. Raadik (toim), *Keelenõuanne soovitab 5* (lk 213–220). http://keeleabi.eki.ee/pdf/ks5_213.pdf

Viites esitatakse autori perekonnanimi. Eesnimetäht on vajalik siis, kui viidatakse sama perekonnanimega autoritele (nt T. Tamm, 2008; V. Tamm, 1996). Kui viidatud allikas on mitu sama perekonnanimega autorit, siis ei pea eesnime esitáhte tooma (nt Chen & Chen, 2007)

Kui refereering koosneb ühest lausest, siis paikneb viide (autor, aasta, lehekülje number) enne lauset lõpetavat punkti. Mitmelauselise refereeringu korral asub viide pärast viimast lauset lõpetavat punkti. Kui mitmelauseline refereering paikneb lõigu sees, siis peab olema selgelt arusaadav, milliste lausete mõte pärineb viidatud allikast.

Majandusteadust on defineeritud kui teadust, mis uurib inimese käitumist sõltuvana tema eesmärgi ja võimaluste mittevastavusest (Vensel, 1979, lk 7).

Lisaks toote eripäradele, mis võib mõjutada toote tootmise asukoha valikut, võib tootel esineda veel ka selliseid omadusi, mis sunnivad firmat valima ka eriliste omadustega jaotuskanalit toodete müügiks. Näiteks võivad kõrgtehnoloogilised tooted nõuda nii müügieelset kui -järgset teenindust, mida aga rahvusvahelised vahendajad ei suuda tagada ning sellest tulenevalt on ettevõtte sunnitud turule sisenemiseks valima mõne hierarhilise sisenemismeetodi. (Hollensen, 2001, lk 237)

Kui ühest allikast on võetud järjest paar lõiku, siis tuleb iga lõigu lõppu lisada autoriga viide. Üle kahe korra järjest ühele ja samale allikale viidata ei ole soovitatav.

Viitamisel sama autori mitmele tööle ei ole autori nime vaja korrata, tööde ilmumisaastad eraldatakse üksteisest semikooloniga kronoloogilises järjekorras.

... (Fallick, 1993, lk 18; 1996, lk 24)

Kui ühelt autorilt on kasutatud mitut sama aasta jooksul ilmunud tööd, siis tuleb kasutada erinevuse väljatoomiseks tähiseid a, b, c.

... (Tammik, 2001a, lk 23; 2001c, lk 62)

... (Tammik, *s.a.-a*, *s.a.-b*)

... (Fallick, *n.d.-a*, *n.d.-b*)

Mitmele allikale viitamisel eraldatakse eri allikate viited semikooloniga ning allikad esitatakse tähestikulises järjestuses. Tabelis 1 on esitatud erinevad tekstisisese viitamise näited mitme autoriga teoste puhul.

... (Fallick, 1993, lk 18; Tammik, 2001a, lk 23)

Tabel 1. Tekstisestest viidete näited

Allika tüüp	Tekstisisene viide	Sulgudes olev tekstisisene viide
Ühe autoriga teos	Livens (1991, lk 190) ...	(Livens, 1991, lk 190)
Kahe autoriga teos	Belyayev ja Bulykina (2004, lk 30) ...	(Belyayev & Bulykina, 2004, lk 30)
Kolme ja enama autoriga teos	Aasvee jt (2012, lk 20) ...	(Aasvee <i>et al.</i> , 2012, lk 20)
Grupi teos (lühendiga)		
esimene kord	Euroopa antropoloogide õpikoda (Workshop of European anthropologists – WEA, 1980, lk 520) ...	(Workshop of European anthropologists [WEA], 1980, lk 520)
järgnevatel kordadel	WEA (1980, lk 520)	(WEA, 1980, lk 520)
Grupi teos (lühend puudub)	Pittsburghi Ülikool (2018) ...	(University of Pittsburgh, 2018)

Kui kolme ja enama autoriga teoste puhul on esimesed autorid samad, siis tekstisiseses viites tuuakse välja nii palju autoreid kui on eristamiseks vaja.

(Kapoor, Bloom, Montez, *et al.*, 2017)

(Kapoor, Bloom, Zucker, *et al.*, 2017)

Internetimaterjalidele viitamisel viidatakse konkreetsele autorile või pealkirjale ja avaldamise aastale. Internetiaadressi tekstisiseses viites ära ei tooda. Kui organisatsioonil on interneti koduleht ja sellele tekstis viidatakse, aga ei kasutata sealt materjali, siis viidatud allikate nimekirja seda ei lisata.

Magination Press on loonud lastele ja nende arengule suunatud kodulehe Kidspsych (<http://www.kidspsych.org>).

Kui internetimaterjali (harilikult PDF-failide) kohta on teada ka ilmumisaasta ja lehekülgede arv, siis tuleb sellele materjalile viidata nagu paberväljaandele (autor, ilmumisaasta, leheküljenumber). Kui internetiallikal puudub avaldamise kuupäev, siis kirjutatakse viites aasta asemel ingliskeelsetel allikatel lühend „*n.d.*“ (*no date*), eestikeelsetel allikatel „*s. a.*“ (*sine anno* – ilma aastaarvuta).

..... (Viin, 2005, lk 12).

..... (eXe Learning, *n.d.*; Eesti Spaaliit, *s. a.*)

Internetiallikate tekstisiseste viitamise näited on toodud lisas 11.

2.6. Viidatud allikate loetelu

Viidatud allikate loendis tuuakse esmalt ladinatähestikuline ja seejärel teisetähestikuline kirjandus originaaltranskriptsioonis (näiteks venekeelsed allikad esitatakse kirillitsas ladinakeelse loetelu järel) ja tähestikulises järjekorras. Kui artiklis on 2–20 autorit, siis esitatakse allikakirjes kõik autorid. 21 ja enama autori puhul on allikakirjes 19 esimest autorit, millele järgneb kolm punkti ning viimane autor (vt lisa 11).

Viitekirje kõik elemendid tuleb esitada väljaandega samas keeles. Iga kirje esimene rida algab ilma taandreata, järgmised taandrealt, viitekirjete vahel on lõiguvähe 0 pt, vt viidatud allikate loetelu lk 38. Kui veebiaadress on liiga pikk, siis selle lühendamiseks võib kasutada järgmisi keskkondi: inx.lv, bit.ly vms.

Näiteid viidatud allikate kohta on toodud lisas 11. Kõikide erijuhtumite korral tuleb nõu pidada töö juhendajaga.

2.7. Resüme ehk võõrkeelne kokkuvõte

Resüme ehk võõrkeelse kokkuvõtte esitamisel kirjutatakse kõigepealt sõna „Resüme“ kas inglise, saksa või vene keeles (vastavalt *Summary*, *Zusammenfassung* või *Резюме*) samas kirjatüübis kui töö põhiosa pealkiri (suurte tähtedega kirjatüübis *Arial* rasvases kirjas (*Bold*) tähesuurusega 16 punkti joondatuna vasakule (*Align Left*), kirjastiil *Heading 1*. Seejärel tuuakse tavalises kirjas kirjatüübis *Times New Roman* kirjasuurusega 12 punkti töö tõlgitud pealkiri (suurte tähtedega) ja selle all autori ees- ja perekonnanimi (mõlemad joondatud lehe keskele), millele järgneb võõrkeelne tekst.

SUMMARY

MEASURING PORTFOLIO RISK WITH VALUE AT RISK METHOD

Heiki Raadik

Growing volatility of financial instruments has resulted in higher interest in risk management. One of the most common ...

3. TÖÖ KAITSMINE

Kaitsmiseks valmistumisel on vaja koostada ettekanne. Ettekandes ei ole soovitatav kulutada aega üldtuntud seisukohtade esitamisele. Üliõpilane selgitab lühidalt uurimisprobleemi, töö eesmärgi, toob välja tulemused, üldistused, töö iseloomust tulenevalt vajadusel kinnituse püstitatud hüpoteesile ja/või vastused uurimisküsimustele, järeldused ning neist tulenevad omapoolsed ettepanekud. Ettekandest peaks selgelt nähtuma üliõpilase oma panus käsitletud probleemide lahendamisel. Kaitstavat tööd ja kirjalikku ettekannet võib kaitsmisel kasutada, kuid hoiduda tuleks nende ilmetust mahalugemisest. Ettekannet tuleks visualiseerida slaididega (neid võiks olla 5–15), mis võivad sisaldada skeeme, jooniseid, arvandmed jms. Slaidid tuleb kujundada selliselt, et esitatav materjal oleks nähtav ja jälgitav (nt kirja suurus 24 punkti või enam, hele taust, tume kiri) ning allikatest pärinev info viidatud.

Uurimistöö kaitsmine toimub komisjoni ees. Kaitsmine seisneb üliõpilase ettekandes ja küsimustele vastamises. Kaitsmiskomisjoni esimees võib määrata ka retsensendi kaasüliõpilaste või õppejõudude hulgast.

Retsensendi ülesandeks on anda tööle objektiivne hinnang, tööd hinnatakse sisuliste ja vormiliste kriteeriumite järgi, mis on esitatud nõuetena töö koostamiseks käesolevas juhendis. Lisaks tuleb anda kokkuvõtlik hinnang tööle tervikuna ning teha konkreetne ettepanek tööle hinde panemiseks kehtiva hindamissüsteemi järgi (skaalal A kuni F). Retsenseerimisel hinnatakse järgmist:

- 1) uurimisteema aktuaalsust ja piiritletust;
- 2) eesmärgipüstistust, hüpoteese ja/või uurimisküsimusi (nende selgus, reaalsus jms);
- 3) töö ülesehitust (terviklikkus, tasakaalustatus, loogilisus);
- 4) erialakirjanduse tundmist, selle piisavust;
- 5) valitud uurimismetoodika sobivust, kasutatud empiirilise materjali piisavust ja usaldusväärsust;

- 6) töö sisu, uurimishüpoteeside ja väidete esitamise ning nende testimise korrektsust, töö tulemuste vastavust püstitatud eesmärgile, hüpoteesidele ja/või uurimisküsimustele;
- 7) töö autori oma panuse olemasolu ja selle taset;
- 8) uurimistöö põhjal tehtavaid üldistusi ja järeldusi, töö tulemuste arendamise võimalusi;
- 9) viitamise ja vormistamise korrektsust;
- 10) keelelist korrektsust;
- 11) üldmuljet tööst.

Retsensendi arvamus tööst esitatakse kirjalikult ettenähtud ajaks vastavasse osakonda ning selle koostamisel lähtutakse lisas 12 toodud näidisest. Uurimistööle lõpphinnangu andmisel võetakse arvesse: 1) töö sisu ja vormistamist; 2) üliõpilase esinemist kaitsmisel (ettekande sisu ja selle esitamist, küsimustele vastamist); 3) retsensendi arvamust. Uurimistööde hinded teatab kaitsmiskomisjon vahetult pärast kaitsmisprotokolli vormistamist.

Lõputöö kaitsmine toimub vastavalt moodustatud kaitsmiskomisjoni töögraafikule. Lõputööd retsenseerib osakonnajuhataja või programmijuhi poolt määratud retsensent. Kaitsmisel esitab üliõpilane oma ettekande, mille järel esitab retsensent oma hinnangu tööle. Seejärel esitavad küsimusi kaitsmiskomisjoni liikmed ja teised avalikust kaitsmisest osavõtjad. Üliõpilasel tuleb korrektselt ja täpselt vastata esitatud küsimustele ning retsensendi märkustele. Kaitsmiskomisjoni liikmetel ja teistel kaitsmisest osavõtjatel on õigus lõputöö kohta sõna võtta. Kaitsmisprotseduuri lõpus võib üliõpilane esineda lõppsõnaga (sh tänada konsultante, retsensenti jt).

Lõputöö hinne kujuneb koondhindena. Hinnangu andmisel võtab kaitsmiskomisjon arvesse töö sisulist ja vormilist külge, üliõpilase esinemist, retsensendi arvamust, küsimustele ja retsensioonile vastamist. Töö hindamisel lähtutakse TÜ Pärnu kolledži poolt kehtestatud lõputöö hindamiskriteeriumitest (vt lisa 13). Lõputöö kaitsmise tulemus tehakse teatavaks pärast kaitsmise protokollide vormistamist.

VIIDATUD ALLIKAD

- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>
- American Psychological Association. (2020). *Reference examples*. <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>
- Leppik, L., Berendsen, V., & Lepik, K. (2015). *Üliõpilaste kirjalike tööde vormistamise juhend*. http://www.yti.ut.ee/sites/default/files/www_ut/uliopilastoode_vormistamise_juhend_0.pdf
- Luik, P., Tropp, K., Uibu, K., & Voltri, O. (2010). *Lõputöö projekti koostamine*. <http://www.ht.ut.ee/sites/default/files/sh/loputooprojektikoostamisejuhendmaterjal.pdf>
- Parts, M. (2014). *Maasotsiaaltöö eripära ja nõukogude-aegsete kortermajadega seotud probleemid sotsiaaltöötaja vaatepunktist*. [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/43461/parts_martin_ba_2014.pdf
- Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituut. (2013). *Lisa 2. Lõputöö nõuded*. http://www.ht.ut.ee/sites/default/files/ht/loputoo_nouded_09102013.pdf
- Tartu Ülikooli Majandusteaduskond. (2015). *Üliõpilaste kirjalikud uurimistööd. Metoodiline juhend*. http://www.mtk.ut.ee/sites/default/files/mtk/dokumendid/kirjalike_uurimistoode_juhend_2015.pdf
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. <http://dspace.ut.ee/handle/10062/36419>

Lisa 1. Magistritöö artikli formaadis esitamine

Magistritöö n-ö klassikalise vormi võib üliõpilane asendada teadusartikli formaadiga. Kuna igal teadusajakirjal on oma nõuded artikli vormistamisele, millest lähtuvalt peab magistritööna esitatava artikli vormistama, siis on järgnev info pigem üldised soovitusel ja nõuanded kirjutamise protsessi ning vähem vormistamise kohta.

Artikli teema valik ning koostöö juhendajaga

Artikli teema valikul tuleb leida esmalt uudne ja aktuaalne probleem, mis võimaldab huvitava ning teaduslikku panust omava artikli kirjutamist. Artikkel peab sisaldama midagi, mis on uudne ja mida pole varem tehtud/teatud. Samas peab see olema üliõpilase võimeid arvestades teostatav ning kirjutajale huvi pakkuv – pole ebatavaline, et lõputöö jääb üliõpilasel pooleli ja ülikool lõpetamata lõputöö teema vastu huvi kaotamise tõttu. Teema peab võimaldama empiiriliste andmete kogumist ja analüüsi. Kuigi on olemas ajakirju, mis lisaks (või ainult) empiirilistele artiklitele avaldavad ka teoreetilisi artikleid, siis on sellised artiklid magistritööna pigem erand kui reegel (ainult teooriat sisaldava artikli kirjutamist tuleb esmalt arutada programmijuhiga ja/või potentsiaalse juhendajaga).

Artikli jaoks sobivate teemade leidmiseks on soovitatav alustuseks otsida ja lugeda huvipakkuvate märksõnadega teadusartikleid. Neid lugedes tuleb paralleelselt koostada ajakirjade nimekiri, kuhu võiks planeeritava artikli esitada (ja mille vormistusnõuetest lähtuda). Uudseid ja uurimist väärivaid teemasid oskavad soovitada ka õppejõud – küsida neilt ideid; eelkõige kontakteeruda potentsiaalse juhendajaga. Inspiratsiooni allikaks võivad olla õppetöös ja õppematerjalides käsitletud probleemid, kaasüliõpilastega tekkinud diskussioonid, ajakirjandus jne.

Kuidas näidata artikli teema uudsust, aktuaalsust ja teaduslikku panust, et suurendada (ja üldse luua!) võimalus artikli ajakirja vastuvõtuks, on väga hästi ja põhjalikult kirja pannud Locke ja Golden-Biddle (1997) oma artiklis. Soovitatav on seda lugedes pöörata tähelepanu toodud näidetele, kuidas teema uudsust ja aktuaalsust sõnastada ning põhjendada. Tähelepanu väärivad ka arvukad ingliskeelsete väljendite näited. Magistritöö artikli vormis võib koostada ja esitada inglise või eesti keeles.

Magistritöö artiklina demonstreerib üliõpilase järgmisi oskusi:

- teema piiritlemine;
- teemakohasest teaduskirjandusest ülevaate andmine – sh põhjendatud kriitiline hinnang sellele;
- probleemi uurimisvajaduse põhjendamine ja uurimisküsimus(t)e püstitamine;
- uurimisküsimus(t)ele vastamiseks vajalike andmete kogumine/leidmine;
- sobiva uurimismetoodika valimine;
- tulemuste selge esitamine, visualiseerimine ning tõlgendamine – sh saadud tulemuste seostamine eelnevas kirjanduse ülevaates esitatud tulemustega;
- uurimistöö lühidalt, selgel ja struktureeritud viisil esitamine;
- suuline ettekanne (kaitsmine).

Olulised on nii artikli vormistus kui idee/sisu, kuid viimane on siiski olulisem. Juhendaja roll on anda sisulist nõu teema valimisel ja kommenteerida kirjutamise protsessi, kuid ta pole kaasautor ega keelekorrektuuri teostamise eest vastutav. Juhendaja roll on aidata teema täpsemaks sõnastamisel, suunata sobivate märksõnadega kirjandust otsima, kommenteerida metoodika sobivust, tulemusi jne. Üliõpilane autorina võtab siiski kogu vastutuse kõige eest, mis magistritööna esitatavasse artiklisse kirja saab. Analoogselt nn klassikalises formaadis lõputööle on juhendajal õigus mitte suunata esitatud artiklit kaitsmisele.

Artikli vormistamine magistritööna

Artikli vormis magistritöö koosneb sisuliselt neljast osast: tiitelleht, artikli tekstiosa, lisad, resümee. Kõige lõppu lisatakse lihtlitsents. Kui artikkel koostatakse inglise keeles, siis resümee kirjutatakse eesti keeles ja vastupidi – kui artikkel on eesti keeles, siis resümee on inglise keeles.

Tiitelleht ja allkirja leht vormistatakse nagu see on näidatud lisades 8 ja 10 – lõputöö pealkirja asemel kirjutatakse artikli pealkiri. Artikli tekstiosa vormistatakse A4 paberile tähesuurusega 12 pt, reavahega 1,5, lõiguvahega 12 (*Spacing: Before 12 pt*). Lehe servad (*Margins*) jäetakse vabaks, kusjuures üleval (*Top*) ja all (*Bottom*) on 3 cm, paremal (*Right*) 2 cm ja vasakul (*Left*) 4 cm vaba ruumi. Artikli tekstiosa leheküljed numereeritakse (k.a lisad). Tiitellehte ei numereerita ega võeta leheküljenumbrite

lisamisel arvesse. Kõik tabelid, graafikud, joonised numereeritakse ja esitatakse töös teksti lõikude vahel õigetel kohtadel. Enne esitamist tuleb tekst korduvalt üle lugeda ja parandada kirjavead!

Artikli tekstiosa struktuur

Artikli tekstiosa sisaldab kogu vajalikku infot ja on loetav eraldiseisvana tiitellehest ja lisadest. Artikli tekstiosa pikkus ei tohi ületada 10 000 sõna piiri. Teksti struktureerimine ja mõtete selge esitamine on artikli puhul ülioluline – artikli iga lõik peab panustama uurimisküsimusele vastuse leidmisse ning kommunikeerima peamisi uurimistulemusi. Tüüpiliselt on artikli sisuosa struktuur järgmine:

- artikli pealkiri;
- autori nimi;
- lühikokkuvõte (100–150 sõna);
- sissejuhatus (sh teema olulisus/aktuaalsus ja uudsus, eesmärk, uurimisküsimus(ed));
- kirjanduse ülevaade;
- uurimismeetodid ja andmed;
- uuringu tulemused ja analüüs;
- arutelu (sh järeldused juhtimise, seadusloome vms valdkonna kohta);
- järeldused;
- viidatud allikad;
- (lisad).

Lühikokkuvõte

Lühikokkuvõte (inglise keeles *Abstract*) annab ülevaate artikli peamisest panusest teadusmaailma – see peab olema lühike ja konkreetne. Tavaliselt lubavad teadusajakirjad lühikokkuvõtte pikkuseks 100–150 sõna. Siin kirjeldab autor lühidalt mida tegi, kuid fookus on vähem kirjeldusel ja enam sisul: pigem rõhutatakse mis muudab artikli unikaalseks, uudseks, väärtuslikuks ning mis selgus. Siinkohal võiks mõelda, et see on nagu reklaam artiklile – tihti loetakse esmalt lühikokkuvõtet ning alles siis otsustab lugeja kas loeb üldse põhiteksti edasi. Selgelt tuleb välja tuua miks antud artikkel väärrib lugeja aega. Lühikokkuvõttes ei arutleta teiste autorite ideede üle ega esitata kirjanduse ülevaadet. Selles ei tohi kasutada sisutühje kirjeldusi (näit andmeid analüüsitakse ja

tuuakse välja erinevaid mudeleid). Sageli esitatakse lühikokkuvõtte järel tüüpiliselt kuni viis teemakohast märksõna. Soovitav on kasutada sobivate märksõnade leidmiseks „Eesti märksõnastikku“ (<http://ems.elnet.ee>).

Sissejuhatus

Lühikokkuvõtte järel on sissejuhatus järgmine enim loetud osa artiklist. Sissejuhatusel on artikli struktuuris tüüpiliselt mitu rolli:

- veenda lugejat, et teema on huvitav;
- anda lühike ülevaade temaatilisest teaduskirjandusest ehk mis on juba teada;
- tuua välja uurimisprobleem ja huvitav, aga seni uurimata lähenemisnurk teemale (uudsuse selgitus);
- selgitada kuidas autor kavatses selle eelkirjeldatud vajakajäämise teaduskirjanduse kogumis täita – tuua välja uurimisküsimus(ed) ning sõnastada autori panus teaduskirjandusse, st mida antud artikkel lisab, mida varem ei teatud.

Olenevalt valdkonnast võib olla teadlaste seas välja kujunenud veel ootusi, millele vastava valdkonna teadusartikli sissejuhatus peaks vastama. Näiteks on rahvamajanduse valdkonna artiklites tihti välja toodud juba uuringu tulemuste lühikokkuvõte, mis on ebatavaline näiteks juhtimise ning turunduse valdkonna artiklites. Hüpooteeside kasutamine artiklis on samuti valdkonniti erinev – kas pigem reegel või erand (kui hüpooteese kasutatakse, siis tüüpiliselt esitatakse need peale kirjanduse ülevaadet). Parim viis teada saada, mis on ootuspärane vastava valdkonna artiklitele, on lugeda avaldatud teadusartikleid ja suhelda juhendajaga. Kindlasti tuleb avaldamiskohaks valitud ajakirja viimaste numbrite artikleid lugeda tähelepanelikult!

Sissejuhatus peab olema lühike – tavaliselt kuni 2 lk (näiteks 30 lk artikli puhul kuni 3 lk). Väga oluline on välja tuua autori panus uue teadmuse loomisel ning selgitada intriigi, mis selle kirjutamise vajaduseni on viinud kasutades selleks seni avaldatud teadusartikleid. Lugeja huvi tuleb äratada ja hoida ilma pikki kirjanduse ülevaateid kasutamata (vajadusel koondatakse need eraldi alajaotusse). Sissejuhatuses on soovitatav lühidalt välja tuua peamised teooriad, mudelid, meetodid ja andmed millele artikli kirjutamisel tuginetakse.

Kirjanduse ülevaade

Kirjanduse ülevaate peamine roll on selgitada lugejale, mis on juba teada ning veenda teda, et on veel olulisi vastamata küsimusi. Seda silmas pidades tuuakse tavaliselt välja ka kriitiline vaade olemasolevale teadmusele – antakse hinnang senistele teadmistele (põhjalikkusele, täpsusele jne). Oluline on, et autor demonstreeriks oma teadmisi uuritavast valdkonnast – eelkõige sünteesides kõik valdkonna olulisemad tulemused kokkuvõtlikuks ülevaateks. Lugeja peab olema veendunud, et autor teab valdkonna peamisi uurimissuundumusi, erimeelsusi uurijate (gruppide) vahel jms olulist uuritavas valdkonnas. Oluline on mõista, et vaja pole anda ülevaadet iga üksiku avaldatud artikli tulemustest, vaid sünteesida seni valdkonnas avaldatud tulemused tervikuks ja esitada sellest lähtuvad ülevaatlikud järeldused.

Kirjanduse ülevaadet koostades tuleb pidevalt meeles pidada oma uurimisküsimust ja fookust. Sellest lähtuvalt peab kirjanduse ülevaade olema selektiivne, ainult olulised ja uurimisfookusega selgelt seotud artiklid kaasatakse sellesse. Lugeja jaoks peab olema selge, miks ja kuidas viidatud allikad on aluseks loetava artikli uurimisküsimusele või aitavad sellele vastust leida. Ära ei tohi unustada valdkonna n-ö klassikute viitamist, samas õpikule omane stiil, kus kõik valdkonna arengusse panustajad ära loetletakse koos peamise sisulise panusega, pole teadusartiklis kohane.

Oluline on mõista seost kirjanduse ülevaate ning kirjutatava artikli uuringu tulemuste vahel – saadud tulemused tuleb hiljem seostada kirjanduse ülevaates viidatud allikate ehk eelnevate uuringutega. Tavaliselt tuuakse artikli diskussiooni osas uuesti võrdlevalt sisse seni artiklites avaldatud tulemused analüütilisel viisil ning nii on lugeja jaoks selge, kuidas suhestub uus informatsioon valdkonnas seni teada olnuga. Nii on võimalik ka selgemalt välja tuua, mis on artikli ja täpsemalt autori panus olemasolevasse teaduskirjandusse.

Uurimismeetodid ja andmed

Sellel alajaotusel artiklis on peamiselt kaks rolli: veenda lugejat, et kasutatud on sobivaid uurimismeetodeid ning selgitada uurimise käiku nii hästi, et lugeja võiks soovi korral uuringut ise uuesti korrata. Abiks võivad olla järgmised küsimused:

- Millised uurimismeetodid ja andmed sobivad kõige paremini konkreetsele uurimisküsimusele vastuse leidmiseks?
- Kas on lihtsamaid viise, kuidas leida uurimisküsimusele vastus?

Välja tuleb tuua valitud uurimismeetodite peamised tugevused, piirangud ja kasutamise eeldused ning arutleda selle üle. Detailselt peab kirjeldama uuringu läbi viimise käiku, andmete allikaid, üldkogumit ja valimit, andmeanalüüsi meetodeid jm olulist. Välja tuleb tuua uuringu metoodika ja/või andmetega seonduvad piirangud, mis võetakse arvesse tulemuste tõlgendamisel.

Ja jällegi, analoogselt sissejuhatusega, see mida peetakse piisavaks ning n-ö heaks tavaks uuringu metoodika kirjeldamisel varieerub valdkonniti – lugeda valdkonnas avaldatud artikleid ja konsulteerida juhendajaga!

Tulemused ja arutelu

Tihti esitatakse teadusartiklis tulemused, (tulemuste) arutelu ning järeldused eraldi alajaotustes, kuigi võidakse neid ka kombineeritult samas alajaotuses esitada (eriti lühemates artiklites) – näit tulemused ja arutelu või arutelu ja järeldused koos. Vahel tuuakse eelnevale lisaks veel eraldi välja järeldused praktikutele (*policy implications*, *managerial implications* vms). Kui tulemused esitatakse eraldi alajaotusena, siis on need tavaliselt illustreeritud rikkalike visuaalidega ning esitatud selgunud faktidena – arvud koos minimaalse diskussiooni ja/või kommentaaride osaga. See annab lugejale võimaluse esmalt ise interpreteerida saadud tulemusi (autori interpretatsiooni loeb ta järgmisest – arutelu – alajaotusest).

Tulemuste esitamisel tuleb kohe välja tuua olulisemad tulemused ning vältida lugeja huvi kaotamist liiga pikkade selgitustega andmeanalüüsi detailide osas. Kirjeldada ei ole vaja kõiki andmeanalüüsis kasutatud teste ja nende tulemusi (kui üldse, siis võib need esitada lisades) – pigem keskenduda olulistele (sõnumiga) tulemustele ning sellele, mis on huvitav/erinev (võrreldes eelnevate uuringute tulemustega). Kindlasti on vajalik olulisemad tulemused visualiseerida – tabelid, graafikud, joonised – sest nende kaudu on lihtsam lugejal mõista põhisõnumeid, need jäävad nii paremini meelde ja on tekstiga võrreldes lihtsamini hoomatavad ja sellest leitavad. Kontrollida, et kõik tabelid, joonised, graafikud oleks numereeritud ning pealkirjastatud.

Arutelu alajaotuses käsitletakse olulisemaid tulemusi. Siin esitatakse selgitused, mille poolest saadud tulemused sarnanevad ja/või erinevad võrreldes eelnevate teadusartiklite tulemustega, mis võib olla sellise erinevuse põhjusteks jms. Tihti tuuakse arutelu osas juba välja järeldused praktikutele – näiteks juhtimisalased järeldused töötajate motiveerimiseks.

Järeldused

Järelduste alajaotus on analoogselt sissejuhatusele lühike (vahel sellest isegi veel lühem) – pikkusega 1–2 lk. Siin esitatakse kõige olulisemate ehk võtmetulemuste ülevaade sünteesivas stiilis – ei esitata enam kordusena kõiki fakte, mida lugeja juba teab niigi. Jälgida tuleb, et järeldused „kasvaksid“ loogiliselt välja tulemuste ja arutelu alajaotusest. Selgelt tuleb eristada selgunud faktid ja autori oma arvamus ning kommentaarid neile. Välja tuleb tuua artikli panus olemasolevasse teaduskirjanduse kogumisse ning piirangud (*limitations*) ehk puudujäägid meetodikas, andmetes jms, mis mõjutab järelduste usaldusväärsust, üldistamist üldkogumile jms. Esitatakse vaade tulevikku – tuuakse välja võimalused uuringu jätkamiseks, kordamiseks, lisaküsimused mis tekkisid uuringu käigus ja vääriskid veel edasist või põhjalikumat uurimist jne. Lühidalt tuuakse uuesti välja peamised praktilised aspektid – järeldused juhtidele, ettevõtjatele jms huvigruppidele.

Järelduste alajaotuse valmimise järel loetakse uuesti üle sissejuhatus – kontrollitakse ning vajadusel korrigeeritakse seda, nagu ka uurimisküsimusi ja lühikokkuvõtet. Oluline on et artikli lõplikus versioonis moodustaksid loogilise ning seostatud terviku artikli pealkiri, lühikokkuvõte, eesmärk, uurimisküsimus(ed), tulemused ja järeldused. Kui sissejuhatuses on rõhutatud artikli panusena teaduskirjandusse mõnda konkreetset fakti või lähenemist, siis ka järeldustes tuleb see selgelt välja tuua.

Lisad, viitamine ja viidatud allikad

Lisadesse paigutatakse vähem olulised tulemused, andmeanalüüsi selgitavad tabelid, küsimustikud jms. Arvestama peab, et lugejad tavaliselt lisadega ei tutvu ning kõik oluline – uuringu protsessi ja tulemuste kohta – peab olema mõistetav artikli põhitekstist (liskasid lugemata). Liskasid võiks olla artiklil nii vähe kui võimalik ning nii palju kui vajalik.

Viitamise reeglid on tavaliselt esitatud ajakirja kodulehel – artikli magistritööna koostamisel tulekski neist juhinduda (valige ajakiri kuhu plaanite artikli esitada ning kirjutamisel pidage selle ajakirja lugejaskonda meeles). Tihti kasutatakse teadusartiklites APA stiilis viitamist (*APA Style Guide* <https://apastyle.apa.org/>), millest on lähtunud käesoleva juhendi eelnevates alajaotustes. Võimalikud on ka muud variandid: *Harvard Referencing Guide* (<https://www.ukessays.com/referencing/harvard/>), *American Economic Review Style Guide* (<https://www.aeaweb.org/journals/aer/submissions/accepted-articles/styleguide>). Olenemata viitamise süsteemist on oluline, et ühte valitud süsteemi järjepidevalt läbi terve artikli järgitaks!

Viitamise ja viidatud allikate loetelu vormistamise korrektsust ei saa ülehinnata – plagiaat on väga tõsine akadeemiline eksimus ning seda tuleb igal juhul vältida. Plagiaadi teemat on põhjalikult käsitletud käesoleva juhendi eelnevates alajaotustes ning siinkohal neid põhimõtteid üle ei korrata.

Magistritöö artiklina esitamine ja kaitsmine:

- Esitada õppekorralduse spetsialisti e-posti aadressile töö digiallkirjastatud pdf-versioon (üks fail).
- Kaitsmine toimub sama protseduuri alusel nagu on kirjeldatud käesoleva juhendi alajaotuses „Töö kaitsmine“.

Lugemissoovitused:

Locke, K., & Golden-Biddle, K. (1997). Constructing opportunities for contribution: structuring intertextual coherence and “problematizing” in organizational studies. *Academy of Management Journal*, 40(5), 1023–1062. <https://doi.org/10.5465/256926>

LaPlaca, P., Lindgreen, A., & Vanhamme, J. (2018). How to write really good articles for premier academic journals. *Industrial Marketing Management*, 68, 202–209. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2017.11.014>

Nicholson, D., LaPlaca, P., Al-Abdin, A., Breese, R., & Khan, Z. (2018). What do introduction sections tell us about the intent of scholarly work: A contribution on contributions. *Industrial Marketing Management*, 73, 206–209. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2018.02.014>

Lisa 2. Lõputöö probleemi, eesmärgi, hüpoteesi, uurimisküsimuse ja uurimisülesannete sõnastuse näited

	Näide 1	Näide 2	Näide 3
Probleem	Majutusettevõtte osakonnas X on tekkinud personalivoolavus peale uue keskastmejuhi tööle asumist.	Kuidas aitab (vastuvõtuosakonna) töötajate tõhusam jõustamine suurendada nende teenindusvõimekust?	Kuidas planeerivad oma turundust välisriikidele lastega perede segmendile suunatud turismiettevõtted?
Eesmärk	Selgitada välja personalivoolavuse põhjused organisatsioonis X ning teha ettepanekuid personalijuhtimise tõhustamiseks.	Esitada soovitud X ettevõtte vastuvõtuosakonna töötajate jõustamise võimalustest suurendamiseks nende teenindusvõimekust.	Esitada ettepanekud lastega perede segmendile tooteid ja teenuseid pakkuvatele Lõuna-Eesti turismiettevõtetele välisturunduse planeerimiseks.
Hüpotees		Vastuvõtutöötajate tõhusam jõustamine aitab kaasa töötajate töösooritus kvaliteedi, enesekindluse, töömotivatsiooni ja vastutustunde kasvule, suurendades seeläbi nende teenindusvõimekust.	
Uurimisküsimus	Millised aspektid mõjutavad personali töörahulolu kujunemist organisatsioonis ning soodustavad püsipersonali kujunemist?	Kuidas mõjutab vastuvõtuosakonna töötajate tõhusam jõustamine nende teenindusvõimekust? või Millised võimalused on vastuvõtuosakonna töötajate jõustamiseks? (lisada ettevõtte nimi)	Kuidas planeerivad välisturundust lastega perede segmendile tooteid ja teenuseid pakkuvad Lõuna-Eesti turismiettevõtted? või Kuidas turundavad Lõuna-Eesti turismiettevõtted enda tooteid ja teenuseid välisriikide lastega peredele?

Lisa 2 järg

	Näide 1	Näide 2 ja 3
Uurimis- ülesanded	<ul style="list-style-type: none"> • selgitada välja personalivoolavuse ja töörahulolu vahelised seosed ning püsipersonali kujundamise olulisus ja eeldused; • anda võrdlev ülevaade töömotivatsiooni ja -rahulolu mõõtmise teooriatest; • anda sünteesiv ülevaade personalitöö spetsiifikast ning väljakutsetest majutusettevõtete kontekstis; • anda ülevaade ettevõtte X tegevusvaldkonnast, personalijuhimisest ning personalivoolavuse probleemistikast; • viia läbi töörahulolu uuring ettevõttes X ning analüüsida selle tulemusi; • teha töörahulolu uuringust tulenevad järeldused ja ettepanekud ettevõtte X personalivoolavuse vähendamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjanduse ülevaate koostamine turismiteenuste ja -toodete turundamise, ... teemal; • uuringu ettevalmistamine ja läbiviimine ... meetodil, selgitamaks välja ...; • uuringu tulemuste analüüs; • järelduste tegemine ja parendusettepanekute esitamine ... (lisage kellele on need suunatud ja võimalusel, millega seoses parendusettepanekud esitatakse (valdkond)).

Lisa 3. Laiendatud kava näidis

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

..... osakond

Üliõpilase ees- ja perekonnanimi

TÖÖ PEALKIRI

Juhendaja: .....

UURIMISTÖÖ/LÕPUTÖÖ/MAGISTRITÖÖ LAIENDATUD KAVA

1. Teema aktuaalsus, uurimisprobleem

.....

2. Eesmärk, hüpoteesid ja/või uurimisküsimused ja peamised uurimisülesanded

.....

3. Teoreetiline tagapõhi

.....

4. Empiiriline osa

.....

5. Töö struktuur

.....

6. Allikate loetelu

.....

Kuupäev:

Allkiri:

Lisa 4. Sisukorra näidis

SISUKORD

Sissejuhatus	5
1.	7
1.1.	7
1.2.	11
1.3.	15
2.	19
2.1.	19
2.2.	23
2.3.	28
3.	33
3.1.	33
3.2.	38
3.3.	44
Kokkuvõte	54
Viidatud allikad.....	59
Lisad	
Lisa 1. Lisa pealkiri	64
Lisa 2. Lisa pealkiri	66
Summary	67

Lisa 5. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks avaldamiseks

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

_____
_____
_____

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Autori nimi

pp.kk.aaaa

Lisa 6. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks avaldamiseks direktori nõusolekul

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

_____
_____
_____

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, alates **pp.kk.aaaa** kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Autori nimi
pp.kk.aaaa

Lisa 7. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks kopeerimiseks säilitamise eesmärgil

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks

Mina, _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

_____
_____
_____

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda ainult säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni. Ma ei luba oma lõputööd avaldada.

2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud reprodutseerimise õigus jääb alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Autori nimi
pp.kk.aaaa

Lisa 8. Uurimistö/Lõputöö/Magistritöö tiitellehe näidis

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Ettevõtlusosakond

Oliver Lillestik

**EUROOPA LIIDU TEKSTILI- JA RÕIVATÖÖSTUSE
KONKURENTSIVÕIME**

Lõputöö

Juhendaja: Arvi Kuura, PhD

Pärnu 2020

Lisa 9. Ainetöö (essee, referaat vms) tiitellehe näidis

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Mari Maasikas

EP-2

**OÜ SÜVEMAASIKAS INTERNETITURUNDUSE
ANALÜÜS**

Ainetöö

Õppejõud: Kadi Elmeste, MBA

Pärnu 2018

Lisa 10. Lõputöö/Magistritöö allkirjalehe näidis

Soovitan suunata kaitsmisele (allkirjastatud digitaalselt)

juhendaja nimi

(allkirjastatud digitaalselt)

kaasjuhendaja nimi

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht (allkirjastatud digitaalselt)

programmijuhhi nimi

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

autori nimi

Lisa 11. Näited allikate vormistamisest

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Ajakirja artikkel	Autor, A. A., Autor, B. B., & Autor, C. C. (aasta). Artikli pealkiri. <i>Ajakirja pealkiri, köite nr</i> (ajakirja number), lk–lk. DOI või URL	
Digitaalobjekti identifikaatoriga (DOI)	Herbst-Damm, K. L., & Kulik, J. A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. <i>Health Psychology, 24</i> (2), 225–229. https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225	(Herbst-Damm & Kulik, 2005, lk 226)
Avaldatud ainult veebis	Sillick, T. J., & Schutte, N. S. (2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early parental love and adult happiness. <i>E-Journal of Applied Psychology, 2</i> (2), 38–48. http://pandora.nla.gov.au/pan/51365/20070816-0000/ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/article/view/71/100.html	(Sillick & Schutte, 2006, lk 40)
DOI puudub	Paivio, A. (1975). Perceptual comparisons through the mind's eye. <i>Memory & Cognition, 3</i> (6), 635–647.	(Paivio, 1975, lk 640)
Autoreid 21 ja enam	EFSA Panel on Nutrition, Novel Foods and Food Allergens (NDA), Castenmiller, J., de Henauw, S., Hirsch-Ernst, K. I., Kearney, J., Knutsen, H. K., Maciuk, A., Mangelsdorf, I., McArdle, H. J., Naska, A., Pelaez, C., Pentieva, K., Siani, A., Thies, F., Touboul, S., Vinceti, M., Bresson, J. L., Fewtrell, M., Kersting, M., ... Turck, D. (2019). Appropriate age range for introduction of complementary feeding into an infant's diet. <i>EFSA Journal, 17</i> (9), Article e05780. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2019.5780	(EFSA Panel on Nutrition, Novel Foods and Food Allergens [NDA] <i>et al.</i> , 2019, lk 5)
Autoreid kuni 21 (loetleda üles kõikide autorite nimed)	Schwartz, S. J., Weisskirch, R. S., Hurley, E. A., Zamboanga, B. L., Park, I. J. K., Kim, S. Y., Umaña-Taylor, A., Castillo, L. G., Brown, E., & Greene, A. D. (2010). Communalism, familism, and filial piety: Are they birds of a collectivist feather? <i>Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 16</i> (4), 548–560. http://dx.doi.org/10.1037/a0021370	(Schwartz <i>et al.</i> , 2010, lk 550)
Artikli numbriga	Xu, Y., Lai, K. K., & Leung, W. K. J. (2020). A consensus-based decision model for assessing the health systems. <i>PLoS ONE, 15</i> (8), e0237892. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237892	(Xu <i>et al.</i> , 2020, lk 3)

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Artikkel avaldatud veebipõhiselt enne ajakirja ilmumist	Bertella G. (2020). Re-thinking sustainability and food in tourism. <i>Annals of Tourism Research</i> , Article 103005. Advance online publication. https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103005	(Bertella, 2020)
Publitseerimisel olev artikkel, avaldatud kirjastaja kodulehel	Borghi, M., & Mariani, M. M. (in press). Service robots in online reviews: Online robotic discourse. <i>Annals of Tourism Research</i> . https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103036	(Borghi & Mariani, <i>in press</i>)
Võõrkeelne (v.a ingliskeelne) artikkel, pealkiri tõlgitakse eesti keelde	Enne töö esitamist kontrollida artikli staatust ja ajakirja ilmumisel lisada artikli täiskirje. Guimard, P., & Florin, A. (2007). Les évaluations des enseignants en grande section de maternelle sont-elles prédictives des difficultés de lecture au cours préparatoire? [Kas lasteaiakasvatajate hinnangud lasteaias ennustavad õpilaste lugemisraskuseid esimeses klassis?]. <i>Approche Neuropsychologique des Apprentissages chez l'Enfant</i> , 19, 5–17.	(Guimard & Florin, 2007, lk 6)
Võõrkeelne (v.a ingliskeelne) artikkel veebilingiga	Горегляд, В. П. (2017). Современный аудит: проблемы и перспективы [Kaasaegne audit: probleemid ja tulevik]. <i>Деньги и Кредит</i> , (2), 6–13. http://www.cbr.ru/content/document/file/26440/goreglyad_02_17.pdf	(Горегляд, 2017, lk 7)
Ajakirja eriväljaanne		
Terve väljaanne	Haney, C., & Wiener, B. L. (Eds.). (2004). Capital punishment in the United States [Special issue]. <i>Psychology, Public Policy, and Law</i> , 10(4).	(Haney & Wiener, 2004)
Eri rubriik	Greenfield, R., & Yan, Z. (Eds.). (2006). Children, adolescents, and the Internet [Special section]. <i>Developmental Psychology</i> , 42(3), 391–458.	(Greenfield & Yan, 2006, lk 395)
Ajalehe artikkel		
Paberkandjal	Hango, K. (2004, 10. mai). Meeskonna koostamisel tuleb lähtuda eesmärgist. <i>Äripäev</i> , lk 22.	(Hango, 2004, lk 22)
Veebis	Brody, J. F. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. <i>The New York Times</i> . https://www.nytimes.com/2007/12/11/health/11iht-11brod.8685746.html	(Brody, 2007)

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Blogi postitus	Rutledge, P. (2019, March 11). The upside of social media. <i>The Media Psychology Blog</i> . http://www.pamelarutledge.com/2019/03/11/the-upside-of-social-media	(Rutledge, 2019)
Raamat	Autor, A. A. (aasta). <i>Pealkiri</i> . Väljaandja. DOI või URL Toimetaja, A. (toim). (aasta). <i>Pealkiri</i> . Väljaandja. DOI või URL	
Üks autor, DOI link	Jackson, L. M. (2019). <i>The psychology of prejudice: From attitudes to social action</i> (2nd ed.). American Psychological Association. https://doi.org/10.1037/0000168-000	(Jackson, 2019, lk 10)
DOI link puudub, trükiversioon	Downie, R. S., Fyfe, C., & Tannahill, A. (1995). <i>Health promotion: models and values</i> . Oxford University Press.	(Downie <i>et al.</i> , 1995, lk 10)
Toimetaja	Paas, T. (toim). (2000). <i>Riskid Eesti majanduses</i> . Tartu Ülikooli Kirjastus.	(Paas, 2000, lk 10)
Võõrkeelne allikas, pealkiri tõlgitakse eesti keelde	Терехов, А. А. (2001). <i>Аудит: перспективы развития</i> [Audit: arengu perspektiivid.]. Финансы и статистика.	(Терехов, 2001, lk 10)
Raamatu peatükk	Autor, A., & Autor, B. (aasta). Peatüki pealkiri. A. Toimetaja, B. Toimetaja, & C. Toimetaja (toim), <i>Raamatu pealkiri</i> (lk xx–xx). Väljaandja. DOI või URL	
DOI olemas	Godfrey, K. (2006). The ‘developmental origins’ hypothesis: Epidemiology. In P. Gluckman & M. Hanson (Eds.), <i>Developmental origins of health and disease</i> (pp. 6–32). Cambridge University Press. http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511544699.003	(Godfrey, 2006, lk 14)
DOI puudub, veebis loetud	Harris, W. A. (2005). Developmental genetics. In B. Hopkins, R. G. Barr, G. F. Michel, & P. Rochat (Eds.), <i>The Cambridge encyclopedia of child development</i> (pp. 482–486). Cambridge University Press. https://khanahmadli.files.wordpress.com/2019/01/encyclopedia-of-child-development.pdf	(Harris, 2005, lk 485)
DOI puudub, trükiversioon	Raus, T., & Trasberg, V. (2003). Regionaalsed tuluerisused. H. Kaldaru (toim), <i>Eesti regionaalarengu sotsiaalmajanduslik käsitlus</i> (lk 283–303). Tartu Ülikooli Kirjastus.	(Raus & Trasberg, 2003, lk 290)

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Veebiraamat, lühendatud lingiga	Worell, J., & Goodheart, C. D. (2006). <i>Handbook of girls' and women's psychological health</i> . Oxford University Press. http://inx.lv/L1ba	(Worell & Goodheart, 2006, lk 40)
Teatmeteosed, sõnaraamatud		
Autorite grupp	Merriam-Webster. (n.d.). Major depressive disorder. In <i>Merriam-Webster.com dictionary</i> . Retrieved August 23, 2020, from https://www.merriam-webster.com/dictionary/major%20depressive%20disorder#medicalDictionary	(Merriam-Webster, n.d.)
Üks autor	Brislin, R. W. (1984). Cross-cultural psychology. In R. J. Corsini (Ed.), <i>Encyclopedia of psychology</i> (Vol. 1, pp. 319–327). Wiley.	(Brislin, 1984, lk 320)
Autorit pole	Metodoloogia. (1992). Ü. Kaevats (toim), <i>Eesti Entsüklopeedia</i> (6. kd, lk 304–305). Valgus.	(Metodoloogia, 1992)
Organisatsiooni poolt väljaantud dokumendid	Autor. (aasta). <i>Töö pealkiri</i> (aruande number). Väljaandja. URL	
Autoriks organisatsioon	U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health, & National Heart, Lung, and Blood Institute. (2014). <i>Managing asthma: A guide for schools</i> (NIH Publication No. 14-2650). https://www.nhlbi.nih.gov/sites/default/files/publications/14-2650%20NACI_ManagingAsthma-508%20FINAL.pdf	(U.S. Department of Health and Human Services et al., 2014)
Autoriks isikud organisatsioonist	Kaarna, R., Masso, M., & Rell, M. (2012). <i>Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused</i> . Poliitikauuringute Keskus Praxis. https://mkm.ee/sites/default/files/vke_aengusuundumused_aruanne_2011.pdf	(Kaarna et al., 2012, lk 5)
Aastaaruanded	World Health Organization. (2020). <i>Audited financial statements for the year ended 31 December 2019</i> . https://www.who.int/about/finances-accountability/reports/A73_25-en.pdf?ua=1	(World Health Organization, 2020, lk 10)

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Artikkel konverentsi kogumikus	<p>Prayag, I. L., & Ramjee, R. (2009). The impact of Newcastle disease control on smallholder poultry production in Mauritius. In R. G. Alders, P. B. Spadbrow, & M. P. Young (Eds.), <i>Village chickens, poverty alleviation and the sustainable control of Newcastle disease: Proceedings of an international conference held in Dar es Salaam, Tanzania, 5–7 October 2005</i> (pp. 132–134). Australian Centre for International Agricultural Research.</p> <p>Kui konverentsimaterjalid on elektroonsed, siis lisada kas DOI või URL.</p> <p>Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), <i>Lecture Notes in Computer Science: Vol. 4678. Advanced Concepts for Intelligent Vision Systems</i> (pp. 97–108). Springer. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9</p>	<p>(Prayag & Ramjee, 2009)</p> <p>(Katz <i>et al.</i>, 2007, lk 100)</p>
Lõputöö (bakalaureuse-, magistri-, doktoritöö)		
Ainult paber kandjal	Bergmann, E. (2008). <i>Osaihing Droomi konkurentsivõime analüüs</i> [Kirjastamata lõputöö]. Tartu Ülikooli Pärnu kolledž.	(Bergmann, 2008, lk 35)
Avaldatud andmebaasis (DSpace, vms)	Asuja, J. (2019). <i>Hariduse tugispetsialistide teenuse korraldamine Raasiku valla näitel</i> [Magistritöö, Tartu Ülikooli Pärnu kolledž]. DSpace. https://dspace.ut.ee/handle/10062/65287	(Asuja, 2019, lk 25)
Avaldamata käsikiri	Yoo, J., Miyamoto, Y., Rigotti, A., & Ryff, C. (2016). <i>Linking positive affect to blood lipids: A cultural perspective</i> [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Wisconsin-Madison.	(Yoo <i>et al.</i> , 2016, lk 30)

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Andmebaasid, statistilised andmed	<p>Asutus või isik. (aasta). <i>Pealkiri</i> (versiooni number – kui on olemas) [andmebaas]. Väljaandja. URL</p> <p>Statistikaamet. (2020). <i>TU51: Eesti elanike ööbimisega sisereisid peaesmärgi järgi (kvartalid)</i> [andmebaas]. http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=TU51</p> <p>Pew Research Center. (2018). <i>American trends panel Wave 26</i> [Data set]. https://www.pewsocialtrends.org/dataset/american-trends-panel-wave-26/</p>	<p>(Statistikaamet, 2020)</p> <p>(Pew Research Center, 2018)</p>
Foto	<p>Westinghouse Electric Corporation. (2009). <i>Lightning model</i> [Photograph]. National Geographic. http://photography.nationalgeographic.com/photography/photo-of-the-day/lightning-model-pod-best09/</p> <p>Curtin University Library. (2007). <i>Autumn ivy</i> [Photograph]. http://www.flickr.com/photos/curtinuniversitylibrary/1440410713/</p>	<p>(Westinghouse Electric Corporation, 2009)</p> <p>(Curtin University Library, 2007)</p>
Kaart	<p>Lewis County Geographic Information Services. (2002). <i>Population density, 2000 U.S. Census</i> [Map]. http://maps.lewiscountywa.gov/maps/Demographics/census-popdens_2000.pdf</p>	<p>(Lewis County Geographic Information Services, 2002)</p>
Arvutitarkvara	<p>Borenstein, M., Hedges, L., Higgins, J., & Rothstein, H. (2014). <i>Comprehensive meta-analysis</i> (Version 3.3.070) [Computer software]. Biostat. https://www.meta-analysis.com/</p>	<p>(Borenstein <i>et al.</i>, 2014)</p>
Arhiividokumendid	<p><i>Dokumendi nimi</i>. (aasta). Arhiivitähis, fondi (f), nimistu (n), säiliku (s), lehekülje (l) number, kui säilik on mitme leheküljeline.</p> <p><i>Diplom Kaitseliidule</i>. (1935). Eesti Riigiarhiiv, f 1962, n 1, s 270.</p> <p><i>Von Bergi vapp</i>. (1865). Eesti Ajalooarhiiv, f 250, n 3, s 15, l 24.</p>	<p>(Diplom Kaitseliidule, 1935)</p> <p>(Von Bergi vapp, 1865)</p>

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Õigusaktid	<p>Õigusakti nimi. (esmaavaldamise aasta). Õigusakti esma-avaldamismärge; viimasena loetud redaktsiooni avaldamismärge (kui on). https://.... (viimase redaktsiooni veebilink)</p> <p>Riikliku pensionikindlustuse seadus. (2001). <i>Riigi Teataja I</i>, 100, 648; <i>Riigi Teataja I</i>, 21.04.2020, 33. https://www.riigiteataja.ee/akt/RPKS</p> <p>Ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seadus. (2003). <i>Riigi Teataja I</i>, 18, 69; <i>Riigi Teataja I</i>, 21.04.2020, 9. https://www.riigiteataja.ee/akt/121042020009</p>	<p>Riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) § 8 järgi... (Riikliku pensionikindlustuse seadus, 2001). Esmakordsel nimetamisel viide paragrahvile ja allikale.</p> <p>RPKS § 9 järgi.... Järgnevatel nimetamisel viide paragrahvile.</p> <p>(Ettevõtluse toetamise ..., 2003)</p>
Info veebilehel	<p>Autor. (aasta, avaldamise kuupäev). <i>Pealkiri</i>. Veebisaidi nimi. URL</p> <p>Veebilehel olev info on tavaliselt html laiendiga, mitte pdf dokumendid.</p>	
autor puudub	<p><i>British Empire 1922 and other empires</i>. (2012, July 29). http://www.angelfire.com/mac/egmatthews/worldinfo/europe/empire.html</p>	(British Empire..., 2012)
autor olemas	<p>Steel, W. (2015, January 23). <i>Hints for web authors</i>. University of Mississippi. http://www.mcsr.olemiss.edu/~mudws/webhints.html</p> <p>World Health Organization. (2018, March). <i>Questions and answers on immunization and vaccine safety</i>. https://www.who.int/mongolia/health-topics/vaccines/faq</p>	(Steel, 2015)
väljaandmisaeg puudub	<p>Riscica, M. (n.d.). <i>Becoming an architect: what you need to know</i>. Young Architect. https://youngarchitect.com/becoming-an-architect/</p>	(Riscica, n.d.)

Lisa 11 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Suuline vestlus, e-kirjavahetus	Ei lisata viidatud allikate nimekirja.	(M. Must, suuline vestlus, 28.09.2015) või M. Must (suuline vestlus, 28.09.2015) või M. Must (e-kiri, 28.09.2015)...
Tabelid	Tabeli alla: Allikas: Maslach & Leiter, 2008, lk 509. Viidatud allikate nimekirja: Maslach, C., & Leiter, M. (2008). Early predictors of job burnout and engagement. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 93(3), 498–512. https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.3.498	Tabelis 1... või Maslach ja Leiter (2008, tabel 1, rida 3)....
Joonised	Joonise alla: Joonis 2. Joonise pealkiri. Allikas: Stahl & Klauer, 2008, lk 573. Viidatud allikate nimekirjas: Stahl, C., & Klauer, K. C. (2008). A simplified conjoint recognition paradigm for the measurement of gist and verbatim memory. <i>Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition</i> , 34(3), 570–586. https://doi.org/10.1037/0278-7393.34.3.570	(Stahl & Klauer, 2008, lk 573, joonis 2)
Kaudviitamine	Tekstis kaudselt viidatud allikat allikate loetelus ei kajastata. Allikate nimekirja lisatakse ainult loetud allikas. Smith, M. (2009). Regeneration of an historic spa town: A case study of spa in Belgium In M. Smith & L. Puczko (Eds.), <i>Health and Wellness Tourism</i> (pp. 295–300). Mosby.	... (Groote, 2008, viidatud Smith, 2009, lk 296 vahendusel). või Groote uuringus (2008, viidatud Smith, 2009, lk 296 vahendusel)...

Allikas: American Psychological Association, 2020, lk 316–352.

Lisa 12. Retsensendi arvamuse näidis

RETSENSENDI ARVAMUS/RETSENSIOON

TÜ Pärnu kolledži üliõpilase.....
uurimistöo/lõputöö/bakalaureusetöö/magistritöö
..... kohta.

1. Töö eesmärk ja ülesehitus (loogilisus, otstarbekus, uurimiseesmärgi piiritlemine ja täitmine)

.....
.....

2. Teoreetiline käsitus (käsitletud probleemide ulatus, kaasaegsus, terminoloogia)

.....
.....

3. Empiiriline osa (arvandmete kasutamine: piisavus, tõlgendamine, seostatus uurimiseesmärgiga)

.....
.....

4. Kirjanduse kasutamine (piisavus, teemaga seostatus, uudsus)

.....
.....

5. Vormistamise kvaliteet

.....
.....

6. Küsimused ja märkused

.....
.....

7. Üldhinnang tööle

.....
.....

8. Konkreetne hinne .....

Retsensent .....

(nimi ja allkiri)

Kuupäev:

Lisa 13. TÜ Pärnu kolledži lõputöö hindamiskriteeriumid

Lõputöö eesmärk. Lõputöö koostamise ning kaitsmisega taotletakse, et õppija kinnistab ja süvendab õppekava läbimisel omandatud üld- ja erialaseid teadmisi ning arendab praktiliseks uurimistööks ja esitluseks vajalikke oskusi.

Õpiväljundid. Lõputöö koostanud ja kaitsnud õppija oskab:

- määratleda ja formuleerida uurimisprobleemi, püstitada töö eesmärgi, sõnastada hüpoteese ja/või uurimisküsimusi ning uurimisülesandeid;
- analüüsida, sünteesida ja üldistada teemakohast teaduskirjandust;
- valida asjakohase(d) uurimismeetodi(d) ja viib läbi uuringu;
- analüüsida ja tõlgendada uuringu tulemusi;
- sõnastada läbiviidud uuringu alusel järeldusi ja/või teeb ettepanekuid;
- kasutada nii kirjalikult kui suuliselt korrektset eesti keelt (sh erialast sõnavara);
- vormistada ja struktureerida lõputöö lähtudes üliõpilastööde juhendist;
- esitada nõuetekohase kaitsekõne ja vastata argumenteeritult lõputööga seonduvatele küsimustele.

Positiivse hindega ei saa hinnata lõputöid, milles esineb järgmisi puudusi:

1. Eksimused TÜ Pärnu kolledži lõpetajatelt eeldatavate hoiakute ja väärtushinnangute osas:
  - töö ei laeku esitamistähtjaks,
  - töö vormistamisel on eiratud üliõpilastööde juhendi põhinõudeid ning töö on ebaühtlases stiilis vormistatud,
  - töös esineb plagiaati,
  - töö järeldused/ettepanekud on tõlgendatavad üleskutsena euroopalikus kultuuritraditsioonis sobimatutele tegevustele.
2. Sisulised puudused:
  - töö pealkiri, uurimisprobleem, eesmärk, hüpoteesid ja/või uurimisküsimused, uurimisülesanded, meetodid, struktuur ja sisu ei ole omavahel vastavuses;
  - töös kasutatud teabeallikate hulk ja liik ei võimalda luua probleemi käsitlemiseks piisavat teoreetilist baasi;
  - töös esinevad tõsised fakti- ja/või meetodikavead, sh valim ei ole piisav/kohane töö eesmärgi täitmiseks;
  - uuringu tulemusi ei ole sisuliselt analüüsitud ja tõlgendatud;
  - töö on keeleliselt ebakorrektnene ja sisu raskesti arusaadav;
  - töö kaitsmisel ei suuda autor avada selle sisu ja adekvaatselt vastata esitatud küsimustele.

Lisa 13 järg. Positiivsete hinnete kriteeriumid

Väljund 1. Oskab määratleda ja formuleerida uurimisprobleemi, püstitada töö eesmärgi, sõnastada hüpoteese ja/või uurimisküsimusi ning uurimisülesandeid

Kriteerium	E	D	C	B	A
Uurimisprobleemi määratlemine	Probleem on sõnastatud.	Probleem on selgelt välja toodud.	Probleem on selgelt välja toodud ja arusaadavalt sõnastatud.	Probleem on selgelt välja toodud ja arusaadavalt põhjendatud ning sõnastatud.	Toetudes kirjandusele on probleem selgelt ja arusaadavalt sõnastatud ning põhjendatud selle aktuaalsust.
Töö eesmärgi sõnastamine ja täitmine	Eesmärk on sõnastatud ja täidetud osaliselt.	Eesmärk on selgelt ja arusaadavalt sõnastatud ning osaliselt täidetud.	Eesmärk on selgelt ja arusaadavalt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud.	Eesmärk on selgelt ja arusaadavalt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud ja selle saavutamine tuuakse arusaadavalt välja.	Probleemist lähtuvalt üheselt mõistetavalt sõnastatud eesmärk on selgelt välja toodud. Eesmärk on täidetud ja selle saavutamine tuuakse selgelt välja.
Hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste sõnastamine	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on sõnastatud ja üldjoontes kooskõlas eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on sõnastatud ja seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on korrektselt sõnastatud ja seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on korrektselt ja arusaadavalt sõnastatud ning seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on korrektselt ja selgelt sõnastatud, vajalikud ja sisukad ning lähtuvad eesmärgist.
Töö ülesehitus	Töö ülesehitus võimaldab jälgida probleemi esitust ja eesmärgi täitmise käiku.	Töö ülesehitus on üldjoontes loogiline, mõne osa seos probleemiga on nõrk.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga seotud.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga seotud. Probleemi käsitlus on selge.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga seotud. Probleemi käsitlus vastab akadeemilistele tava-dele.

Väljund 2. Oskab analüüsida, sünteesida ja üldistada teemakohast teaduskirjandust

Kriteerium	E	D	C	B	A
Kirjanduse teema- ja ajakohasus	Kirjandusallikad on üldjoontes teemakohased, kuid teabeallikad ei pärine valdavalt teaduskirjandusest ja/või pole piisavalt uudsed.	Kirjandusallikad on enamasti teemakohased, kuid ei pärine valdavalt teadusallikatest ja/või pole piisavalt uudsed.	Kirjandusallikad on teema- ja ajakohased, kasutatud on piisaval hulgal teaduskirjandust.	Kirjandusallikad on teema- ja ajakohased, esitavad uusimat teavet, kasutatud on peamiselt teaduskirjandust.	Kasutatud kirjandus on esinduslik, on teema- ja ajakohased, esitavad uusimat teavet, on teetud teaduskirjandusele.
Teoreetilise ülevaate piisavus	Teoreetiline osa annab ülevaate teemast, kuid allikad on omavahel seostamata. Esineb ebatäpsusi allikate kasutamisel ja/või tõlgendamisel. Lõputöö teoreetiline raamistik võimaldab luua probleemi käsitlusele minimaalse aktsepteeritava teoreetilise baasi.	Teoreetilised seisukohad on töös esitatud, ja/või on omavahel korrektselt seostamata. Esineb ebatäpsusi allikate kasutamisel ja/või tõlgendamisel. Lõputöö teoreetiline raamistik võimaldab luua probleemi käsitlusele aktsepteeritava teoreetilise baasi.	Erinevaid teoreetilisi seisukohti on võrreldud. Autoripoolsed üldistused ja järeldused on piisavad. Esineb ebatäpsusi allikate kasutamisel ja/või tõlgendamisel. Lõputöö teoreetiline raamistik on omavahel seostatud ning toetab uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Erinevaid allikmaterjale on omavahel seostatud ning autoripoolsed üldistused ja järeldused on selgelt esile toodud. Lõputöö teoreetiline raamistik toetab uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Erinevaid allikmaterjale, sh varasemate uuringute tulemusi, on oskuslikult kasutatud ja seostatud ning tehtud omapoolseid järeldusi. Üldistused on selgelt esile toodud. Lõputöö teoreetiline raamistik toetab hästi uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.

Väljund 3. Oskab valida asjakohase(d) uurimismeetodi(d) ja viib läbi uuringu

Kriteerium	E	D	C	B	A
Uurimismetoodika valiku põhjendus	Uurimismetoodikat on kirjeldatud pealiskaudselt ja/või on ebapiisavalt põhjendatud.	Uurimismetoodika on vajaliku selgusega kirjeldatud, kuid selle kasutamine on põhjendatud pealiskaudselt.	Uurimismetoodika on selgelt esitatud ja põhjendatud.	Uurimismetoodika on selgelt esitatud ja piisavalt põhjendatud.	Uurimismetoodika on selgelt esitatud ja piisavalt põhjendatud. Analüüsitud on ka uurimisvahendite täpsust.

Kriteerium	E	D	C	B	A
Kasutatud andmete vastavus töö eesmärkidele	Andmeid on kasutatud tagasihoidlikult, kuid need võimaldavad probleemi avada.	Kasutatud andmed võimaldavad avada probleemi ja esitada uurimisel baseeruvaid järeldusi.	Kasutatud andmed on probleemi avamiseks piisavad ja asjakohased.	Kasutatud andmed on probleemi avamiseks piisavad ning aja- ja asjakohased.	Kasutatud andmed on probleemi avamiseks piisavad ning aja- ja asjakohased.
Uurimisprotseduuri kirjeldus	Uurimisprotseduur on pealiskaudselt kirjeldatud.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud, kuid ebalogilises järjestuses.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud arusaadavalt.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud piisava põhjalikkusega, kuid esineb üksikuid ebatäpsusi.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud selgelt ja piisava põhjalikkusega ning võimaldab viia läbi kordusuuringut.

Väljund 4. Oskab analüüsida ja tõlgendada uuringu tulemusi

Kriteerium	E	D	C	B	A
Andmeanalüüsi teostus	Analüüs on peamiselt kirjeldav.	Analüüs on osaliselt kirjeldav.	Analüüs on üldiselt korrektne, tulemused tõlgendatud ja üldistatud ning järeldused ja ettepanekud selgelt esitatud.	Analüüs on korrektne ja sisukas, tulemusi on vajalikus mahus sünteesitud ning nende tõlgendamisel on jõutud selgete järelduste ja/või rakendatavate ettepanekuteni.	Analüüs on veatu ja sisukas, tulemusi on sünteesitud ning nende tõlgendamisel on jõutud üldistusteni, uudsete järelduste ja/või rakendatavate ettepanekuteni.
Tulemuste esitamine	Andmeanalüüsi tulemused on esitatud osaliselt. Tulemused on osalises vastavuses töö eesmärgiga.	Andmeanalüüsi tulemused on esitatud rahuldavalt. Tulemused on rahuldavas vastavuses töö eesmärgiga	Andmeanalüüsi tulemused on esitatud hästi. Tulemused on heas vastavuses töö eesmärgiga.	Andmeanalüüsi tulemused on esitatud väga hästi. Tulemused on väga hästi seotud töö eesmärgiga.	Andmeanalüüsi tulemused on esitatud suurepäraselt. Tulemused on suurepäraselt seotud töö eesmärgiga

Kriteerium	E	D	C	B	A
Vastused hüpoteesidele ja/või uurimisküsimustele	Välja on toodud mõned adekvaatsed hüpoteeside tõestused ja/või vastused uurimisküsimustele.	Välja on toodud adekvaatsed hüpoteeside tõestused ja/või vastused uurimisküsimustele.	Välja on toodud adekvaatsed hüpoteeside tõestused ja/või vastused uurimisküsimustele koos mõningase põhjendusega.	Välja on toodud adekvaatsed hüpoteeside tõestused ja/või vastused uurimisküsimustele koos sisuka põhjendusega.	Välja on toodud adekvaatsed hüpoteeside tõestused ja/või vastused uurimisküsimustele koos sisuka põhjendusega toetudes kirjandusele või antud töö eripäradele.
Empiirilise ja teoreetilise osa vahelised seosed	Seos empiirilise ja teoreetilise osa vahel on esitatud tagasihoidlikult ning need pole piisavalt põhjendatud. Tulemuste seostamine varasemate uurimuste ja/või teooriatega on napp.	Seos empiirilise ja teoreetilise osa vahel on osaliselt esile toodud. Tulemuste seostamine varasemate uurimuste ja/või teooriatega on rahuldav.	Tulemused on teoreetilises ja empiirilises osas omavahel kooskõlas. Tulemuste seostamine varasemate uurimuste ja/või teooriatega on selge.	Tulemused on teoreetilises ja empiirilises osas omavahel kooskõlas. Tulemuste seostamine varasemate uurimuste ja/või teooriatega on põhjalik ja struktureeritud.	Tulemused teoreetilises ja empiirilises osas on omavahel kooskõlas ning neid on kõrnutatud ja sünteesitud. Tulemuste seostamine varasemate uurimuste ja/või teooriatega on ammendav.

Väljund 5. Oskab sõnastada läbiviidud uuringu alusel järeldusi ja/või teeb ettepanekuid

Kriteerium	E	D	C	B	A
Tulemuste rakendatavusele osutamine	Tehtud on mõningaid tulemuste põhjal tehtavaid järeldusi ja/või ettepanekuid.	Välja toodud järeldused on esitatud lihtsustatult ning ettepanekud on ühekülgsed, kuid siiski kooskõlas töö eesmärgiga.	Autoripoolsed järeldused ja/või ettepanekud on piisavad ja heas kooskõlas töö eesmärgiga.	Esitatud sisukad järeldused ja/või ettepanekud on heas kooskõlas töö eesmärgiga.	Autoripoolsed ettepanekud, sisukad järeldused ja üldistused on heas kooskõlas töö eesmärgiga ja lähtuvad vaid antud töö tulemustest.

Väljund 6. Oskab kasutada nii kirjalikult kui suuliselt korrektset eesti keelt (sh erialast sõnavara)

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö keelekasutus	Tekst on üldjoontes mõistetav, kuid esineb vigu terminite kasutamisel ja tekst on raskesti loetav. Töö vastab osaliselt teadusteksti keele ja stiili nõuetele.	Esitusstiil on valdavalt ühtlane, kuid üldjoontes mõistetav. Esineb vigu terminite kasutamisel. Töö vastab põhijoontes teadusteksti keele ja stiili nõuetele.	Töö esitusstiil on ühtlane, tekst on mõistetav, esineb üksikuid juhuslikke vigu. Töö vastab teadusteksti keele ja stiili nõuetele.	Tekst on keeleliselt arusaadav, terminoloogia korrektne, sõnastus ladus. Töö vastab hea teadusteksti keele ja stiili nõuetele.	Tekst on keeleliselt arusaadav, terminoloogia korrektne ja ajakohane, sõnastus ladus. Töö vastab täielikult teadusteksti keele ja stiili nõuetele.

Väljund 7. Oskab vormistada ja struktureerida lõputöö lähtudes üliõpilastööde juhendist

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö vastavus lõputöö mahule	Töö maht on probleemi esitamiseks ja käsitlemiseks napp.	Töö maht on probleemi esitamiseks ja käsitlemiseks piisav.	Töö maht võimaldab probleemi vajaliku sügavusega käsitleda.	Töö maht on otstarbekas probleemi igakülgselt käsitlemiseks ja heas kooskõlas nõuetega.	Töö maht on otstarbekas probleemi igakülgselt käsitlemiseks ja täielikus kooskõlas nõuetega.
Vastavus vormistusnõuetele	Vormistusjuhendit on üldiselt järgitud, aga töö esitusstiil on ebaühtlane.	Vormistusjuhendit on järgitud, kuid esineb vigu, mis oluliselt ei mõjuta töö kvaliteeti.	Töö vormistus vastab põhinõuetele, mõningad eksimused ei mõjuta töö kvaliteeti ja sellest arusaadavust.	Töö vormistus vastab nõuetele ja on stiililt ühtlane.	Töö vormistus on eeskujulik ja stiililt ühtlane.
Vastavus viitamisenõuetele	Enamasti on lähtutud tekstisisese viitamise ja viidatud allikate vormistamise nõuetest. Viidatud allikates puudub mõni allikas, millele töös on viidatud või vastupidi.	Enamasti on lähtutud tekstisisese viitamise ja viidatud allikate vormistamise nõuetest.	Tekstisisene viitamine ja viidatud allikate vormistamine vastab nõuetele. Töös on viited/kirjed kõikidele kasutatud allikatele.	Tekstisisene viitamine ja viidatud allikate vormistamine on heas vastavuses nõuetega. Töös on viited/kirjed kõikidele kasutatud allikatele.	Tekstisisene viitamine ja viidatud allikate vormistamine on täielikus vastavuses nõuetega. Töös on korrektsed viited/kirjed kõikidele kasutatud allikatele.

Väljund 8. Oskab esitada nõuetekohase kaitsekõne ja vastata argumenteeritult lõputööga seonduvatele küsimustele

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö avaliku esitlemise selgus	Ettekanne võimaldab jälgida töö sisu, kuid ei anna selle tulemustest piisavalt selget ülevaadet, arutlus ja järeldused on esitatud pealiskaudselt.	Ettekanne annab tööst ja selle tulemustest piisava ülevaate. Esitus on arusaadav.	Ettekanne annab tööst ja selle tulemustest loogilise ülevaate. Esinemine on selge.	Ettekanne annab sisuka ülevaate töö olulisematest osadest, on hästi struktureeritud ja vajalikul määral illustreeritud ning tulemused selgelt esitatud.	Ettekanne annab sisuka ülevaate töö olulisematest osadest, on suurepäraselt struktureeritud ja illustreeritud. Esinemine haarav ja selge.
Küsimustele vastamise tase	Üliõpilane suudab kaitsmisel anda enamusele küsimustest mingi vastuse.	Üliõpilane suudab kaitsmisel sisuliselt vastata enamikule töö kohta esitatud küsimustele, kuid arutlus on vähene.	Üliõpilane suudab kaitsmisel sisuliselt vastata kõigile töö kohta esitatud küsimustele.	Üliõpilane annab kaitsmisel kõigile töö kohta esitatud küsimustele sisukad vastused ning orienteerub hästi antud teemavaldkonnas.	Üliõpilane annab kaitsmisel esitatud küsimustele põhjalikud ja sisukad vastused ning orienteerub suurepäraselt antud teemavaldkonnas.